

Gaisro Lietuvoje gesinti atvyko Lenkijos premjeras

AKTUALU

11 p.

Zitos Siogerienės nuotr.

Kas išmušė mokytojų norą dirbti kūrybiškai?

Jau antri metai Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) vienu iš šalies švietimo sistemos prioritetų skelbia išlaisvintą kūrybingumą. Galima pamanyti, jog tereikia organizuoti keletą gelbėjimo akcijų – nuimti grandines, atrakinti vartus, išardyti užtvankas – ir išlaisvintas pedagogų kūrybingumas užlies visą ugdymo procesą.

Tačiau psichologas Vytautas Stoškus ir jam pritariantis švietimo ir mokslo viceministras Vaidas Bacys apie mokytojų kūrybingumą yra kitokios nuomonės.

Ne Švietimo, o Temdymo ministerija

Kai Kaune gyvenantis Vytautas Stoškus paskambino į Lietuvos radijo laidą

„Ryto garsai“, kurioje tądien (08 11) kalbėta apie naujausią žurnalo „Veidas“ sudarytą mokyklų reitingą, pokalbis pasisuko kita kryptimi. Jungtinėse Valstijose ilgai dirbęs ir nuo 1994 m. Lietuvoje gyvenan-

tis žmonių santykių konsultantas, sociopsichologas, konfliktų tarpininkas ir kūrybinio mąstymo specialistas V. Stoškus pareiškė, jog prieš porą dešimtmečių Lietuvos mokytojai buvo suinteresuoti išmokyti naujų dalykų, o dabar, atrodo, tik sėdi ir laukia pensijos. „Kai važinėju po Lietuvą ir kalbuosi su žmonėmis apie pedagogiką, girdžiu tuos pačius skundus: mokykloje sėdi tie patys mokytojai, kurie prieš 20 metų mokė tėvus, o dabar tomis pačiomis sutriušusiomis sistemomis migdo jų vaikus, – kalbėjo V. Stoškus. – Aš manau, kad mes turime ne Švietimo, o Temdymo

ministeriją, nes mokyklose vaikai ne šviečiami, o migdomi. Vyksta vaiko iniciatyvų, kūrybiškumo, spontaniškumo – visko, kas yra žmoniška, užmušimas.“ Pasak psichologo, tas senoviškas autoritarinis, be maža fašistinis mąstymas, kuris per prievartą grūda vaikams tai, ko jiems visai nereikia, būtų palaidotas, jei visi tėvai atsiimtų iš mokyklų vaikus, jų ugdymui skirtus „krepšelius“ ir sukurtų alternatyvias mokyklas. „Vaikams reikia išmokyti gyventi, o ne kažkokią fiktyvią istoriją mokytis“, – tvirtino V. Stoškus.

Nukelta į 4 p. ▶

Rašinių pavyzdžių nėra, – tiesiog dirbkite

„Jau šiandien mes turime žinoti idealaus vieno ir kito tipo rašinio, kurio mokysime, pavyzdžius. Ir jie mums, lituanistams, turi būti aiškūs“, – reikalauja lituanistai.

„Dideliam ir atsakingam darbui reikalingas ir atitinkamas laikas. Kol kas nėra darbų pavyzdžių...“ – jiems atsako UPC specialistai.

Nijolė OŽELYTĖ: manęs nė akimirksniai neapakino gyvenimo blizgučiai...

Įvairovės kilpos Samprotaujamojo tipo rašinys apie būties įvairovę

Zita Alaunienė: „Pasiiekta tikrai daug! Gražu matyti, kaip mokyklos gyvenimo įvairovę bei pilnatvę plečia ne tik pilni mokinių krepšeliai, maišeliai, terbelės, bet ir įvairių formatų reformuotos, perreformuotos, atreformuotos mokyklos, atgaivintos, restauruotos senovinės gimnazijos. Ilgosios gimnazijos!.. Kiek įvairumo programose, kokia terminų vartojimo įvairovė! Kiek inovacijų ir renovacijų egzaminų programoje! Kokios rašinių vertinimo kilpos!

Apima toks egzistencinis džiaugsmas, kad net netenki amo...“

Vyriausybės nutarimas sostinėje negalioja?

Rugsėjo 1-osios išvakarėse Vilniaus politikai nutarė leisti Mstislavo Dobužinskio vidurinėje mokykloje, kurioje ugdymas vyksta rusų kalba, šiemet rinkti vienuoliktąsias klases. Pagal ankstesnį sostinės tarybos sprendimą, šioje mokykloje vienuoliktųjų klasių šiemet komplektuoti nebebuvo numatyta, ją ketinta jungti su kita rusų kalba pamokas organizuojančia švietimo įstaiga – Lukiškių vidurine mokykla.

Tačiau pakako 34 būsusių vienuoliktųjų prašymų leisti jiems mokytis M.Dobužinskio mokykloje, kad politikai pakeistų savo nusiteikimą. Toks sprendimas priimtas nepaisant to, kad 34 yra per mažai, kad pagal vasarą Vyriausybės priimtą nutarimą būtų galima komplektuoti dvi vienuoliktąsias klases – tam reikia 50 moksleivių.

Lietuvos lenkų rinkimų akcijos (LLRA) atstovas vicemeras J.Kaminskis posėdyje pareiškė, kad pats švietimo ir mokslo ministras G.Steponavičius esą yra užsiminęs, jog galima nesivadovauti „skubant priimtu“ teisės aktu ir vadovautis ankstesniu, leidžiančiu dvi XI klases burti iš 30 mokinių.

Vyriausybės atstovas J.Jurkevičius šiuo klausimu posėdyje negalėjo pasisakyti, mat teigė susipažinęs su šiuo projektu tik posėdžio metu – dokumentas nebuvo pateiktas laiku.

Profesorius pakvietė į universitetą seklius

Žinomas baudžiamosios teisės specialistas, Aukščiausiojo Teismo teisėjas ir ilgametis Mykolo Romerio universiteto dėstytojas V.Piesliakas nusprendė atsisakyti paskaitų universitete, nes įtaria, kad į nešvarias istorijas gali būti įšvilęs ne vienas šios aukštosios mokyklos dėstytojas.

Kilus įtarimų, kad vietotjo studentus egzaminavo katedros vedėjas, V.Piesliakas tikėjosi, jog universiteto vadovybė atliks tarnybinį patikrinimą ir viską išsiaiškins savarankiškai. „Tačiau ji to nepanoro. Todėl man nebeliko nieko kita, o tik kreiptis pagalbos į prokurorą ir STT“, – „Lietuvos rytui“ sakė profesorius.

V.Piesliako teigimu, vienas jo studentas praėjusiais mokslo metais per dieną pas kitą dėstytoją sugebėjo išlaikyti net 3 magistrantūros egzaminus.

„Vieno dalyko egzaminu tas studentas pas mane net nelaikė, o kito dalyko egzaminą laikė, tačiau neišlaikė. Po kiek laiko atsitiktinai sužinojau, kad tas studentas ginasi magistro diplominį darbą. Tuomet paaiškėjo, kad jis egzaminus išlaikė pas A.Gutauską, nors šis net nedėstė tų dalykų, kuriuos aš dėščiau“, – neslėpė nepasitenkinimo profesorius, iki praėjusių metų vadovavęs Baudžiamosios teisės ir kriminologijos katedrai.

„Man mesti įtarimai – neteisingi, – dienraščiui pareiškė profesorius V.Piesliako apkaltintas dabartinis katedros vedėjas. – Vyksta tyrimas, todėl daugiau nieko komentuoti negaliu.“

Tik kas dešimto vaiko studijoms tėvai taupo iš anksto

Lietuvos gyvybės draudimo įmonių asociacija (LGDJA) teigia, kad būsimosioms studijoms iš anksto taupo tik kas dešimto Lietuvos vaiko tėvai. LGDJA duomenimis, kaupiamojo gyvybės draudimo sutartis yra sudarę daugiau nei 70 tūkst. nepilnamečius vaikus auginančių tėvų, vaikų ateičiai skirdami kas mėnesį vidutiniškai 115 Lt.

Pasak LGDJA prezidento A.Bakšinsko, per pastaruosius trejus metus gyventojų susidomėjimas gyvybės draudimu kaip priemone kaupti vaikų ateičiai – studijoms ar savarankiško gyvenimo pradžiai – nuosekliai augo. Palyginus su praėjusiais metais, šiemet bendra mėnesinė tėvų skiriama suma padidėjo maždaug 1 mln. litų, o galiojančių sutarčių skaičius – 7 proc.

A.Bakšinsko nuomone, viena pagrindinių priežasčių, skatinančių gyventojus rūpintis vaikų ateitimi iš anksto, yra nedidelis valstybės finansuojamų vietų skaičius ir augančios aukštojo mokslo kainos.

Šiemet studijas Lietuvos aukštosiose mokyklose pradeda daugiau nei 31 tūkst. pirmakursių: daugiau nei 18-os tūkst. studijas finansuoja valstybė, likusieji 13 tūkst. už studijas turės mokėti savo lėšomis. Valstybės nefinansuojamų ketverių metų studijų kaina vidutiniškai siekia 21–35 tūkst. Lt, nors dalis studijų kryptų įkainojamos ir didesne nei 50 tūkst. Lt suma.

„Svarbiausia pradedant taupyti vaiko ateičiai pradėti tai daryti kuo anksčiau. Norėdami studijoms sukaupti 30 tūkst. litų sumą ir pradėti taupyti iš karto gimus vaikui, kas mėnesį iki vaiko pilnametystės gyvybės draudimui tėvai turėtų skirti po 110 litų. Jei minėtą sumą reikėtų sukaupti per 11 metų, tai kas mėnesį jau reikėtų atidėti po 210 litų“, – skaičiuoja A.Bakšinskas.

Po dešimtmečio mokinių sumažės 50 tūkst.

Naujienu portalu *Diena.lt* surengtoje (09 02) interneto konferencijoje švietimo ir mokslo ministras G.Steponavičius pareiškė manąs, kad po dešimtmečio šalies mokyklose vaikų bus maždaug 50 tūkst. mažiau nei yra šiuo metu.

Šiemet mokslo metai prasidėjo apie 400 tūkst. moksleivių. Manoma, jog jų šiemet yra iki 20 tūkst. mažiau nei pernai.

„Didžiausią įtaką turėjo demografija ir tik mažą – emigracija“, – sakė ministras.

Mokslo metų pradžia šventė ir ligoninėse

Mokslo metų pradžia ligoninių palatose pasitinkantys vaikai dažniausiai būna užmiršti, o visas dėmesys skiriamas j mokyklų koridorius po vasaros atostogų vėl sugužėjusiems moksleiviams. Norėdamas bent šiek tiek praskaidrinti nuotaiką mažiesiems ligoniukams, keturiose šalies ligoninėse apsilankė įspūdingas Meškis. Jis praleido popietę su vaikais, juos linksmino, bendravo, dovanojo spalvinimo knygeles ir vaišino kalcio guminukais, taip reikalingais kiekvienam augančiam organizmui. Meškis ne tik dalyvavo ligoninėse vykusiose Rugsėjo 1-osios šventėse, bet ir lankė ligoniukus jų palatose.

Meškio apsilankymą ligoninėse naujų mokslo metų proga mažiesiems ligoniams padovanojo vaistinių tinklas „Camelia“.

Kazlų Rūdos vaikai galės mokytis dailės

Vaizduojamąjį meną norintiems pažinti ir kurti Kazlų Rūdos vaikams šį rugsėjį duris atvėrė R.Žigaičio menų mokyklos Dailės skyrius. Iki šiol vaikai šioje mokykloje galėjo mokytis tik muzikos. Dabar atsiras galimybė lavinti ir tapybos, grafikos, skulptūros ar dizaino įgūdžius.

Mokslai pradinėje grupėje truks ketverius, kitose dviejose – po trejus metus.

R.Žigaičio menų mokyklos direktorė V.Mališauskienė džiaugiasi, jog šalies muzikos, meno mokykloms besiveržiant diržus Kazlų Rūdos savivaldybė rado lėšų plėtrai. „Šio skyriaus atsiradimas buvo būtinas. Svarbu, kad jaunas žmogus galėtų tenkinti savo meninius poreikius. Nors biudžetas buvo krizinis, dėjom pastangas ir radom išeitį“, – sako Kazlų Rūdos meras V.Kanevičius.

Piketuotojus ŠMM valdininkai ignoravo

„Piketo metu buvome priblokšti, kad nė vienas ministerijos darbuotojas nepriėjo prie piketo dalyvių. Susidarė nuomonė, kad ministerijos darbuotojai yra išmuštruoti, kad be VALDŽIOS žinios nepajudėtų iš darbo vietos“, – rašoma Vilniaus Sąjūdžio tarybos pirmininko L.Kerosieriaus pasirašytame pranešime. Jame informuojama apie buvusių politinių kalinių, tremtinių, Laisvės kovų dalyvių bei Sąjūdžio atstovų piketą (09 05) prie Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM). Piketuota dėl Pasipriešinimo istorijos dėstymo programos įgyvendinimo vengumo.

Pasak piketo organizatorių, rugsėjo 2 d. Lietuvos Sąjūdžio tarybos nariai A.Budriūnas ir P.Rutkauskas apsilankę ministerijoje paaiškino apie neišspręstas problemas ir paprašė jas dėmesingai spręsti. O rugsėjo 5 d., kaip žadėta, numatyta laiku prie ministerijos susirinko piketo iniciatoriai ir dalyviai. Ant didelių popieriaus lapų surašytas keliamas Problemas pike-

tuotojai demonstravo prieš ministerijos langus, rezoliuciją įteikė ministerijos kanceliarijai. Tačiau kokio nors dėmesio valdininkai piketuotojams neparodė. „Nuo ministerijos dvelkė priešprieša ir nepasitikėjimas piketuotojams – Lietuvos Nepriklausomybės kovotojams, – rašome Sąjūdžio tarybos pranešime. – Prieš ministeriją stovintis L.Giros paminklas stengiasi įprasmiti sovietinį švietimą. Turbūt ministerija didžiuojasi, kad šalia jos stovi kolaboranto L.Giros 1941 07 31 dvidešimties „Liaudies seimo“ narių delegacijos sudėtyje vykusio į Maskvą prašyti Lietuvos priėmimo į Sovietų sąjungos sudėtį...“

Bylojantieji laisvės kovotojų vardu siūlo vietoj L.Giros biusto prie ŠMM pastatyti monumentą daug Lietuvos švietimui nusipelnusiam Kazimieriui Jomantui, Lotynų kalbos vadovėliui, lotynų-lietuvių kalbos žodyno autoriui, I, II ir III Seimų nariui, buvusiam švietimo ministru. K.Jomantas sušaudytas Sverdlovske 1942 03 02.

Premjeras: žinių pamatas – būtinas

Rugsėjo 1-osios interviu „Žinių radijui“ premjeras A.Kubilius sakė, kad Lietuvai šiuo metu reikalingi kūrybingai ir dinamiškai iššūkius gebantys reaguoti jaunuoliai, bet žinių pamatas, anot jo, taip pat yra būtinas. „Kūrybiškumo, žingeidumo ugdymas mokyklose ir aukštosiose mokyklose, mano įsitikinimu, yra ne mažiau svarbus uždavinys negu vien tik perteikti kažkokias konkrečias žinias, nors žinių tam tikras pamatas, žinių stuburas, taip pat yra būtinas“, – svarstė Vyriausybės vadovas.

Kalbėdamas apie aukštojo mokslo pertvarką,

Kas klibina valstybės pamatus?

Pirmadienį (09 05) Partijos Tvarka ir teisingumas pirmininko pirmasis pavaduotojas, „tvarkiečių“ frakcijos Seime seniūnas V.Mazuronis kreipėsi į Valstybės saugumo departamento (VSD) vadovą G.Girną, prašydamas išsiaiškinti, ar šalyje bei už jos ribų nėra suinteresuotų asmenų ar atskirų organizacijų, bandančių kurstyti nacionalinę nesantaiką ir kištis į mūsų šalies vidaus reikalus. „Pastarųjų dienų įvykiai dėl kai kurių Švietimo įstatymo nuostatų sukelia minčių, kad Lietuvoje ar už jos ribų gali būti suinteresuotų asmenų ar organizacijų, kurios bando klibinti valstybės vientisumo ir suverenumo pamatus, bando imtis nacionalinės nesantaikos kurstymo ir veikia prieš Lietuvos valsty-

bę“, – pareiškė V.Mazuronis. Jo teigimu, teisėsaugos institucijos, o pirmiausia VSD, turėtų atkreipti labai rimtą dėmesį į galimas pastangas kurstyti nacionalinę nesantaiką bei griauti tarpusavio pasitikėjimą tarp Lietuvos ir Lenkijos valstybių.

„Aš nuogaštauju, kad, dirbtinai išpučiant vienas ar kitas problemas, siekiama daug tolimesnių tikslų – galimo gerų santykių tarp Lietuvos ir Lenkijos valstybių sugriovimo. Nesvarbu, kas ir kurioje valstybėje to siekia, tačiau akivaizdu, kad tokie veiksmai daro didelę žalą abiem valstybėms ir tokiais asmenimis privalo domėtis VSD“, – kalbėjo „tvarkiečių“ frakcijos Seime seniūnas V.Mazuronis.

Moksleiviai nesugeba tinkamai elgtis su pinigais?

Naujų mokslo metų išvakarėse vykusios ekonomikos mokytojų konferencijos metu atlikta apklausa parodė, kad beveik pusė iš 100 apklaustų pedagogų mano, jog moksleiviai nesugeba tinkamai elgtis su pinigais. Tik apie šeštadalis mokytojų laikosi nuomonės, kad mokiniai turi pakankamai įgūdžių tvarkyti pinigus. Daugiau kaip trečdaliui mokytojų minėtus mokinių įgūdžius buvo sunku įvertinti.

Didžioji dalis ekonomikos mokytojų mano, kad daugiausia informacijos apie asmeninių finansų valdymą mokiniai gauna mokykloje ir namuose.

Nacionalinėje ekonomikos mokytojų konferencijoje pranešimą apie valstybės finansus skaičiusi finansų ministrė I.Šimonytė pažymėjo, kad pastarųjų metų laikotarpis parodė, jog žmonės mokykloje turėtų išmokti ne tik skaičiuoti obuolius ar spręsti sudėtingas lygtis, bet ir suprasti valstybėje vykstančius procesus. Prie to, pasak jos, reikšmingai prisideda ir mokytojų kompetencijos kėlimas.

Susirinkusius pedagogus pasveikinęs švietimo ir mokslo ministras G.Steponavičius ragino mokytojus uždegti mokinius nebijoti imtis asmeninio verslo.

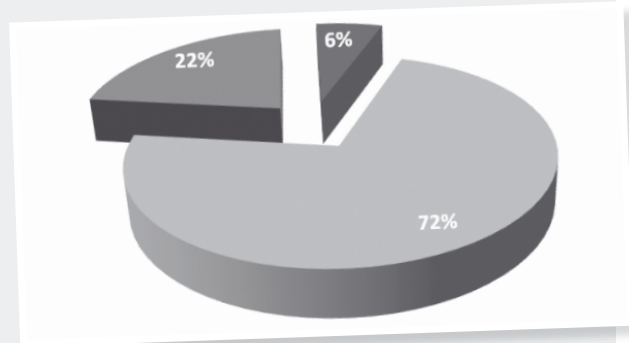
APKLAUSA

Ministro prognozės nepasitvirtino

Ministrai mėgsta ką nors tautai pasakyti. Štai švietimo ir mokslo ministras K.Platelis 2000 m. prognozavo, jog, daliai pedagogų netekus darbo, likusiųjų kvalifikacija gerės.

Per 11 metų tikrai nemažai pedagogų dėl mokinių skaičiaus mažėjimo neteko darbo. Bet ar pagerėjo mokyklose likusiųjų dirbti kvalifikacija? To praėjusią savaitę klausėme internautų (www.dialogas.com).

6 proc. respondentų mano, kad ministro prognozės išsipildė;
72 proc. – kad niekas nepasikeitė;
22 proc. – kad likusiųjų kvalifikacija smuko.
Taigi „Dialogo“ internetinėje apklausoje dalyvavusieji „nepadoriai“ menkai (6 proc.) patvirtina ministro prognozes.
Tačiau buvusiam ministru dėl to, aišku, nei šilta, nei šalta. O dabartiniai jau kitas prognozes skelbia...

Rašinių pavyzdžių nėra, – tiesiog dirbkite

Praėjusiame numeryje „Dialogas“ skelbė lietuvių kalbos mokytojų klausimus egzamino rengėjams ir Ugdymo plėtotės centro (UPC) specialistams. Į „Lituanistų miestelį“ susibūrę lietuvių kalbos mokytojai rašė: „Problema čia milžiniška: nenormalu, kad iš dokumento – egzamino programos – kyla tiek klausimų. To dar nėra buvę. Labai norėtume sulaukti atsakymų iš atsakingų specialistų...“

Skelbiame UPC specialistų atsakymus.

① Kuo skiriasi literatūrinis rašinys nuo naujojo samprotavimo remiantis literatūra, o dar tiksliau – remiantis nurodytu autoriumi?

Metodikoje (Ruseckienė L., Literatūros pedagogikos studijos, V.: „Gimtasis žodis“, 2001) rašiniai pagal medžiagos šaltinius skirstomi į literatūrinius ir neliteratūrinius (publicistiniai, arba „laisvieji“). Ar dabar ši samprata galioja? Juk anksčiau laisvieji arba publicistiniai rašiniai buvo „iš gyvenimo“.

Koks turės būti mokinio santykis su rašinio objektu literatūriniame rašinyje – objektyvusis (analitinis) ar subjektyvusis (interpretacijos, literatūrinių išpūdžių, manipuliavimo tekstu)?

Kaip tai paveiks vertinimą?

Samprotavimo rašinio ir literatūrinio rašinio skirtumai buvo aptarti rugpjūčio 22–25 d. seminare lietuvių kalbos mokytojams, dirbantiems mokyklose, vykdančiose ugdymo programas tautinės mažumos kalba; rugpjūčio 29 d. – seminare savivaldybių lietuvių kalbos mokytojų metodinių būrelių pirmininkams; rugpjūčio 30 d. – Vilniaus miesto ir Vilniaus rajono mokyklų lietuvių kalbos (gimtosios) mokytojams. Su šia medžiaga galima susipažinti UPC tinklapyje ir atvirame MOODLE puslapyje „Lituanistų avilys 2010“.

② Kokios mokinio pozicijos iš toliau išvardintųjų bus reikalaujama rašant literatūrinį rašinį?

Pagal mokinio poziciją metodikoje yra šie rašinio tipai:

- 1) samprotaujamojo pobūdžio (tradiciniai trinarės kompozicijos rašiniai);
- 2) teksto analizės / interpretacijos (imanentinė ar kontekstinė analizė);
- 3) literatūrinių išpūdžių rašiniai;
- 4) manipuliavimo tekstu rašiniai (literatūriniai kūrybiniai žaidimai);
- 5) tiriamieji, arba studijos.

Literatūrinis rašinys yra samprotaujamojo pobūdžio rašinys.

③ Ar literatūriniame rašinyje svarbiausia mokiniui pademonstruoti (išsakyti) žinias iš nurodyto autoriaus, ar reikės samprotauti?

Jeigu pasirenkamas antrasis variantas, tai kaip skambės rašinių probleminės formuluotės? Iš mokytojos A. Bredelienės Klaipėdos seminare (per PUPP vertinimą) pateiktų literatūrinių rašinių pavyzdžių išaiškėjo, kad skatintinas aprašomasis teksto tipas – žinių atgaminimas reikalaujama aspektu. Mokinio samprotavimo, problemos sprendimo, kaip reikalauja egzamino programa, nebuvo.

Literatūriniame rašinyje mokinys parodys literatūrinį ir kultūrinį išmanymą sam-

protaudamas pateikta tema. Pavyzdžiui, tema „Kokios žmogaus savybės, vaizduojamos pateiktų autorių kūriniuose, aktualios ir dabarties pasaulyje?“ reikalauja ir žinių, ir samprotavimo, ir apibendrinimo.

④ Kokią vietą rašant naująjį samprotavimą (o tai laisvasis, arba publicistinis, rašinys) turi užimti rėmimas literatūra / autoriaus kūryba? Kaip, kokiu būdu įmanoma teiginius apie gyvenimo, realybės problemas ir tų problemų priežastis paremti grožinių kūrinių medžiaga? Kur tie būdai yra nurodyti, aprašyti, paaiškinti? Apskritai, kaip turi atrodyti tas naujasis samprotavimas šaltinio – gyvenimo, literatūros, kitų kultūros kontekstų – požiūriu?

Literatūra mokant samprotauti yra niekuo nepakeičiama, nes pati literatūra iš esmės ir yra samprotavimas apie žmogaus gyvenimą. Skaitydama literatūrą mokinys geriausiai pažįsta pasaulį, ugdomi emocijas ir etines nuostatas, mokosi minties raiškos. Samprotavimas prasideda nuo literatūros kūrinių reflektavimo ir vertinimo. Mokinys turėtų pasirinkti tai, kas reikalinga jo argumentams; diskutuoti apie tekstą, plėtoti ir pagrįsti savo nuomonę. Apie tai lituanistų bendruomenė diskutavo konferencijoje „Dar vienos egzaminų reformos belaukiant. Ko mokysime toliau?“ 2008 m. kovo 29 d. Šioje konferencijoje skaitytas Zitos Nauckūnaitės pranešimas „Literatūros vaidmuo mokant samprotauti“ buvo išspausdintas ir „Dialoge“.

⑤ Kaip samprotavime reikės išryškinti pasirinktą autorių? Kiek procentų darbo turi sudaryti to autoriaus aptarimas? Ar tada galima remtis kitais autoriais? Ar galima remtis kitais kultūriniais kontekstais?

Kokybinių dalykų esmės kiekybiniai rodikliai neatspindi. Samprotavimo argumentų „matavimo vienetas“ yra jų kokybė – tinkamumas ir svarumas.

Kitais autoriais ir kitais kultūriniais kontekstais, žinoma, galima remtis.

⑥ Ar tikrai taip ir liks nuostata, kad, parašęs tobulą samprotavimą su puikiais kultūriniais kontekstais, tik nesirėmęs nė vienu iš nurodytų autorių, mokinys gaus absoliutų nulį?

Taip, nes egzaminu vertinama tai, ko mokoma ugdymo procese.

⑦ Brandos egzamino užduočių kriterinio vertinimo lygiai aprašyti vartojant skirtingas sąvokas: III lygyje reikalaujama idėjų ir jų pagrindimo balanso; II lygyje – kalbama apie argumentavimą; I lygyje – kaip trūkumas nurodomos „retai aiškinamos priežastys“.

Tad iš to kyla keletas klausimų:

a) ar III lygmenyje argumentavimas turi būti tik idėjų lygio? Ar neužtenka įprasto argumentavimo, t. y. tam tikrų teiginių pateikimo?

b) ar priežasčių nagrinėjimas privalomas III ir II lygiuose? Jei taip, kodėl lygių aprašuose jo nėra?

c) kodėl lygių aprašuose sinonimiškai vartojamos sąvokos „idėjos“, „argumentai“, „įrodymai“? Kaip šias sąvokas reikėtų suprasti iš tikrųjų (nes jos nėra sinonimai)?

Brandos egzaminų programoje skelbiamos ne rašinių vertinimo normos, o brandos egzamino reikalavimai, egzamino užduoties pobūdis, užduoties vertinimo sritys ir vertinimo kriterijai, t. y. esminės nuostatos, kuriomis vadovaujantis bus sudaromos tikslios vertinimo normos. Šiuo metu – tariantis su mokytojais ir analizuojant 2011 metų rašinius (dėl kalbos taisyklingumo ir raiškos vertinimo) – kuriamos vertinimo normos ugdymo procesui. Spalio–lapkričio mėnesiais jos bus išbandomos, o gruodį paskelbtos Ugdymo plėtotės centro tinklapyje.

2012 m. pavasarį Nacionalinis egzaminų centras (NEC) numato organizuoti bandomąjį egzaminą vienuoliktokams. Šio bandymo rezultatų pagrindu bus sudarytos 2013 metų lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino kriterinio vertinimo normos, kurios bus paskelbtos NEC tinklapyje iki 2012 m. lapkričio 15 d.

⑧ Kur ir kada bus publikuojama visa metodinė naujųjų rašymo žanrų medžiaga?

Jau šiandien mes turime žinoti idealaus vieno ir kito tipo rašinio, kurio mokysime, pavyzdžius. Ir jie mums, lituanistams, turi būti aiškūs.

Reikalaujame pateikti bent po 10 pavyzdinių kiekvieno žanro – literatūrinio rašinio ir samprotavimo – formuluočių pavyzdžių ir visų lygių darbų pavyzdžių su komentarais.

Metodiniai mokymai nuosekliai vyks „Lituanistų avilyje 2011“, kai tik jis atsidarys (*emokykla.lt* šiuo metu diegia naują MOODLE versiją, todėl nauji puslapiai dar neatidaryti). Praktikoje patikrinta metodinė medžiaga bus skelbiama UPC tinklapyje.

Literatūrinio rašinio ir samprotavimo rašinio formuluočių, tinkamų ugdymo procesui, galima rasti Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto parengtoje chrestomatijoje *Literatūra 11 klasei*.

Dideliam ir atsakingam darbui reikalingas ir atitinkamas laikas. Kol kas nėra darbų pavyzdžių, juo labiau – skirtingų lygių pavyzdžių, nes pagal naujai patvirtintas Vidurinio ugdymo bendrąsias programas dar tik pradeda dirbti.

Ugdymo plėtotės centras

Kas išmušė mokytojų norą dirbti kūrybiškai?

▷ Atkelta iš 1 p.

Laidoje dalyvavusio švietimo ir mokslo viceministro V.Bacio reakcija buvo kiek netikėta. „Neneigsiu ir pripažinsiu, kad maždaug nuo 1999–2000 m., su pirmąja krize, mes pradėjome labai griežtai reglamentuoti mokyklų darbą. Išmušėme iš mokytojų norą dirbti kūrybiškai. Tai yra faktas, ir mes niekur nuo to nepabėgsime, tai yra gyvenimo realybė ir mes turime rezultata“, – pareiškė viceministras.

Ant 1999–2000 m. permainų slenksčio

Bandant prisiminti, kas vyko Lietuvos švietimo sistemoje 1999–2000 metais, pirmiausia iš atminties iškyla mokytojų atlyginimų vėlavimas dėl Rusijoje kilusios finansinės krizės, jos padarinius įveikti bandžusių Lietuvos vyriausybių ir premjerų (Gediminas Vagnorius, Rolandas Paksas, Andrius Kubilius) kaita bei to periodo ŠMM, vadovaujama Kornelijaus Platelio.

Nesunku prisiminti ir anuomet padarytus valdžios sprendimus. Apie tai, kad Lietuvos mokyklos stovi esminių permainų priešaušryje, švietimo ir mokslo ministras K.Platelis pranešė 2000-ųjų pradžioje. Kalbėdamasis su šalies apskričių ir savivaldybių švietimo tarnybų vadovais ministras pareiškė, kad švietimo įstaigų finansavimas pagal jose besimokančių moksleivių ar studentų skaičių turėtų išspręsti daugumą dabartinių švietimo problemų ir kad tokia tvarka baigiama rengti. „Mes galvojame stambinti mokyklas, kad jose galima būtų efektyviau organizuoti ugdymo procesą, todėl moksleivių pavėžėjimas tampa vienu svarbiausių dalykų, – sakė ministras šalies švietimo tarnybų vadovams. – Jei mes to nedarysime pradėję optimizuoti mokyklų tinklą ir organizuoti profilinį mokymą, iš karto sukompromituosime gerą idėją.“ Būtent tada K.Platelis paskelbė nuostatą „Geriau tiesti kelią nei išlaikyti neperspektyvią mokyklą“ ir išdėstė planus įvesti etatinio pedagogų darbo užmokesčio sistemą.

Zitos Šlogerienės nuotr.

Premjeras A.Kubilius, sveikindamas mokytojus Rugsėjo 1-osios proga, nurodė tris 2000–2001 mokslo metų naujoves: „Geltonųjų autobusiukų“ programą, profilinį mokymą ir naują, mokinio krepšeliu vėliau pavadintą, mokyklų finansavimo tvarką.

Vieni sumanė, kiti padarė

Apie nusiteikimą daryti esmines šalies švietimo reformas valdančiosios daugumos atstovai prabilo labai netinkamu laiku – prieš 2000-ųjų Seimo rinkimus. Tačiau laukti ir nieko nedaryti nebebuvo galima – naujuosius mokslo metus kai kurie mokytojai pradėjo net negavę visų „atostoginių“. Žinoma, valdantieji tikino, kad pertvarkos tikslas – ne pinigų taupymas, jog mokyklos bus stambinamos tam, kad jose būtų galima efektyviau organizuoti ugdymo procesą.

Kalbų apie savarankiškumą ir kūrybiškumą irgi netrūko. „Iš CK laikų atėjęs įsivaizdavimas, kad centras geriausiai išmano ir jaučia didžiausią atsakomybę prieš liaudį, šiems laikams nebetinka“, – jau minėtame pasitarime kalbėjo švietimo ir

mokslo ministras K.Platelis. Švietimo įstaigų steigėjams, optimizuojantiems savo mokyklų tinklą, jis linkėjo kūrybiškumo ir geros valios.

Politikams, paskelbusiems reformų planus, jų įgyvendinti neteko – po 2000-ųjų Seimo rinkimų susiformavo nauja valdančioji dauguma. Tačiau ir kito plauko politikams paskelbtieji planai visai tiko, todėl netrukus buvo imti įgyvendinti.

Nejaugi mokinio krepšelis, mokyklų tinklo optimizavimas ir kitos Lietuvos švietimą pakeitusios valdžios iniciatyvos ir „išmušė iš mokytojų norą dirbti kūrybiškai“, todėl jie dabar „tik sėdi ir laukia pensijos“?

Nėra vieno aiškaus kaltininko

„Mano pastebėjimą apie kūrybiškumo stoką Lietuvos mokyklose reikėtų suprasti kompleksiskai: nėra labai tikslios vienos priežasties ar vieno aiškaus kaltininko dėl kūrybiškumo mažėjimo ar nepakankamumo, – „Dialogui“ sako švietimo ir mokslo viceministras V.Bacys. – Šituos klausimus keliu ne tik aš ar Lietuvos pedagogai, bet ir visa Europa, Japonija, JAV.“

Pasak viceministro, nepriklausomybės išsikvojimas suteikė galimybę būti kūrėjais visiems piliečiams, mokyklai taip pat. Gali būti, kad mokykla, sutelkusi daugiausia savo srities specialistų su aukštuoju išsilavinimu, turėjo didesnės potencijos nei kitos sritys, – svarsto viceministras. Juolab kad tuo metu vienintelis švietimas turėjo savo konceptualų pagrindą – Tautinės mokyklos koncepciją (1988), Lietuvos švietimo koncepciją ir jos įgyvendinimo programą (1992).

V.Bacio nuomone, mokyklose tuo laiku vyko tikri virsmai, gal ir primityvoki, bet nuoširdūs ir entuziastingi. „Meilė Lukšienė ir jos šalininkai nuoširdžiai tikėjo, kad švietimas turi būti visuomenės priešakyje, tik taip, jų supratimu, galima visuomenės pažanga“, – primena viceministras.

Vėliau, anot V.Bacio, kito situacija ir šalyje, ir švietimo sistemoje. Švietimo pertvarką veikė kasdienis gyvenimas, politika, be to, vis labiau buvo juntama ir globalizacijos įtaka. Įkūrus apskritis tarptau-

tiniai ekspertai pastebėjo Lietuvos švietimo grįžimą prie griežtesnės centralizacijos. „Šiaurės šalių projektai, Atviros Lietuvos fondas, APPLE atnešė daugybę reikšmingų naujovių į Lietuvą, tačiau vis mažiau savitumų liko patiems sukurti, nes kitų patirtis, sėkminga praktika buvo patrauklesnė, patikimesnė nei savos kuklios iniciatyvos, – savo pareiškimą radijo laidoje plėtoja viceministras. – Gal nemokėta ir palaikyti tos savosios patirties, paskatinti naujovių. Taigi kūryba jau tada sumenko.“

Daugiau reglamentų – mažiau laisvės

„Dialogo“ pakalbintas viceministras pripažįsta, kad ministerija, jai pavaldžios institucijos ir savivaldybės labiau kryptelėjo link detalesnio reglamentavimo, instruktavimo nei stengėsi įtvirtinti laisvės galimybes. Juolab kad stojimas į ES taip pat skatino domėtis įvairių reglamentų (nors švietimas ir tebėra savarankiškoji valstybių reguliavimo sritis) įgyvendinimu, kokybės paieškomis ir pan.

Dar neseniai mokytoju ir mokyklos direktoriumi dirbusiam V.Baciu neramu, kad ir Švietimo įstatyme, ir Bendrosiose programose vis daugėja detalių reglamentų, išaiškinimų, nurodymų. Jis mano, kad vengiant abstrakčių formuluočių ir baiminantis piktnaudžiavimo tarsi tolstanta nuo Lietuvos švietimo koncepcijos idėjų, visuotinės kokybės principų įgyvendinimo. „Vis abejoju, ar gali mokytojas, kuriuo nepasitikima, ugdyti savimi pasitikintį, brandų, atsakingą, savarankišką mokinį, – prisipažįsta viceministras. – Manau, kad verta pasitikėti mokytoju, suteikti jam kuo daugiau erdvės veiklai ir kartu reikalauti atsakomybės už darbo rezultatus.“ V.Bacio nuomone, laikas peržiūrėti ir mokinių pasiekimų vertinimo praktiką. „Tokia, kokia yra dabar, suvaidino didžiulį pozityvų vaidmenį naikindama korupciją. Tačiau vienas mėnuo neturi nulemti vaiko gyvenimo – per didelis krūvis tokiam vertinimui suteiktas“, – savo abejonėmis atvirai dalinasi viceministras.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

➤ KOMENTARAS

V.BACYS:

„Vis abejoju, ar gali mokytojas, kuriuo nepasitikima, ugdyti savimi pasitikintį, brandų, atsakingą, savarankišką mokinį. Manau, kad verta pasitikėti mokytoju, suteikti jam kuo daugiau erdvės veiklai ir kartu reikalauti atsakomybės už darbo rezultatus.“

Nijolė Oželytė: manęs nė akimirksniai neapakino gyvenimo blizgučiai

Nijolė OŽELYTĖ – žinoma kino aktorė, Kovo 11-osios akto signatarė.

Keletą metų pagyvenusi „tyliau“, N. Oželytė pastaraisiais metais vėl budina protus: susitinka su moksleiviais ir vyresnio amžiaus žmonėmis Lietuvoje ir užsienyje, dažnai ir įdomiai rašo *Facebooke* ir sulaukia gausių komentarų.

„Dialogas“ kalbina šią ryškią asmenybę.

✓ **Apibūdinkite, prašom, savo gyvenimo tarpnius.**

Gyvenimas turi kelis lygmenis, kuriuose vyksta visiškai skirtingi vyksmai. Išorinis – gyvenimo siužeto – lygmuo mano atveju yra vertas meksikietiško serialo – nuo socialinio nulio (per visus mokslo mokykloje metus turėjau vienintelę suknelę – uniformą) iki Tarybų Lietuvos nusipelnusios artistės ir Lietuvos Atkuriamojo Seimo narės, nuo bendro darbo su iškiliausiu Lietuvos politiku Vytautu Landsbergiu iki barnio su TSRS prezidentu Gorbačiovu, nuo draugiškų pokalbių su šviesiausiu monsinjoru Kazimieru Vasiliausku iki pažinties su nuostabiausiu Jo Šventenybe Dalai Lama. Tačiau tas išorinis sluoksnis man nėra tiek reikšmingas, kad dėliočiau jį tarpniais. Pašalinėms akims nematomas, esminis ir pagrindinis gyvenimo lygmuo – dvasinis gyvenimas –

yra kiekvieno žmogaus slėpinys ir taip pat nepasiduoda suskirstymui. Jis nuo mažens vyko intensyviai ir rezultatas mane pačią labai stebina.

✓ **Visada sakyti tiesą Jums įgimta ar išsiugdyta?**

Nesugebėjimas veidmainiauti, vaidinti (aktorius – tai ne melagis) persekiojo visuomet ir jokio mano nuopelno, ugdant šią savybę, tikrai nėra. Tiesiog jausdavau fizinį skausmą, ką nors smulkiai pamėlavus, o atsikratydavau to kankinančio pojūčio tik prisipažinusi, jog melavau.

✓ **Ar yra poelgių, žingsnių, dėl kurių gailėtis? Dėl kokių?**

Turiu savybę – neprisiminti to, kas galėtų beprasmiškai kankinti, ko pataisyti jau nebegalima. Kadangi nesu niekam sąmoningai pakenkusi, o tai, kas vyko, atvedė mane į šią dieną, tai gailėtis tikrai nėra ko.

✓ **Ką Jums reiškia „išauginti vaiką“?**

Kadais man vyras sakydavo, jog nėra jokio nuopelno, jei augini vaiką – jie patys auga, kaip žolė. Taip, išorinis apvalkalas auga taip, kaip viskas gamtoje, o štai žmogus to apvalkalo viduje... Iki šiol nežinau, kokią reikšmę turi auklėjimas, nes manęs pačios neauklėjo niekas, tačiau visada turėjau stipriai išreikštą drovumą ir gėdos jausmą, stiprią valią. Manau, kad auklėjimas – tai etiketo ir etikos pagrindų suteikimas, bendravimo taisyklių pateikimas. Tačiau žmogaus kokybę lemia tai, ką jis atsi-

neša gimdamas. Mano patirtis mane įtikino, jog mintis, kad vaikas gimsta tuščias, tarsi švarus popieriaus lapas, yra tikra nesąmonė – kiekvienas atsineša savo aiškiai išreikštą skirtingą kokybę, kurią auklėjimas tik paryškina arba kiek nustelbia.

Tai, kas vyksta mūsų mokymo įstaigose, vadintina informacijos suteikimu, bet ne ugdymu. Yra lavinami vaikų protai ir kūnai, kurie tėra instrumentai, padedantys gyvenimo darbuose, o tų instrumentų šeimininkas – vidinis žmogaus aš – lieka nepažintas, neapvaldytas. O kai žmogus nepažįsta paties savęs, neskiria, kas jame svarbiausia, kas kam turi tarnauti, tai instrumentai užima šeimininko vietą ir gyvenimas eina pro šalį – žmogus tarnauja savo paties tarnams – kūnui ir protui. Etika ar tikyba tėra dar sauja trupinių sau apgauti – neva jų metu yra mokomasi pažinti patį save, bet daugeliu atvejų tai tėra nieko neveikimo valandėlės.

✓ **Ar esate turėjusi Mokytoją ar Mokytojų?**

Tai, kas vyksta mūsų mokymo įstaigose, vadintina informacijos suteikimu, bet ne ugdymu. Yra lavinami vaikų protai ir kūnai, kurie tėra instrumentai, padedantys gyvenimo darbuose, o tų instrumentų šeimininkas – vidinis žmogaus aš – lieka nepažintas, neapvaldytas.

■ **Nijolė Oželytė: „Turiu savybę – neprisiminti to, kas galėtų beprasmiškai kankinti.“**

Taip. Ir tai pati vertingiausia ir brangiausia likimo dovana. Jei ne mano literatūros mokytoja Laima Abraitytė, nebūčiau įveikusi aplinkos spaudimo jau antrą savo gyvenimo dešimtmetį, būčiau pražuvusi jau paauglystėje. Tik jos prakilnus santykis su savo darbu, su mokiniais leido man išdrįsti pamatyti save. O jau suaugusi, niekuomet nebūčiau radusi atsakymų į mane kankinusius gyvenimo prasmės klausimus, mane būtų prariję ryškūs mano gyvenimo siužetai, jei likimas nebūtų dovanojęs pažinties su žmogumi, toli pažengusiu pažinimo keliu.

✓ **Ką laikote didžiausia savo gyvenimo sėkme?**

Didžiausia gyvenimo sėkmė yra ta, kad manęs nė akimirksniai neapakino, nesužavėjo, nepatraukė gyvenimo blizgučiai – visuomeninė padėtis, pinigai, garbė, valdžia, kūniška meilė – visa tai teko praktiškai patikrinti.

✓ **Ką dar norėtumėte šiame gyvenime patirti?**

Žinau, bet negaliu pasakyti.

KLAUSIATE ATSAKOME

Kaip tramdyti konfliktuojančius?

Esu mokyklos darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkė. Noriu sužinoti, ar privalo mokyklos vadovas imtis kokių nors priemonių konfliktui tarp dviejų mokyklos pedagogų sutramdyti. Konfliktas išplieskė jau seniai ir niekaip nesiliauja.

Vadovaujantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos išaiškinimu bylos Nr. 3K-3-233/2009 nutartyje (2009 05 19), tais atvejais, kai tarp dviejų darbuotojų įmonėje susiklosto konfliktinė situacija, teisingam teisinių santykių kvalifikavimui yra būtina nustatyti, ar konfliktas yra tik tarpasmeninio pobūdžio, ar dėl jo yra trikdomas kitų asmenų darbas bei pakenkiama tam tikriems darbdavio interesams, ar dėl to sutrikdomos įprastinės kitų darbuotojų darbo sąlygos.

Kitai tariant, jei konfliktas yra tarpasmeninio pobūdžio, netrikdo kitų mokyklos darbuotojų darbo ir mokyklos veiklos, imtis kokių nors įstatymuose numatytų priemonių darbo drausmei palaikyti mokyklos vadovas neturi pagrindo. Bet jeigu darbuotojų konfliktas kenkia dalykinei darbo atmosferai, trikdo mokyklos darbą ir turi įtakos kitų darbuotojų tinkamam pareigų atlikimui, tokį konfliktuojančių asmenų elgesį darbdavys gali vertinti kaip darbo drausmės pažeidimą ir laikydamasis Darbo kodekso XVI skyriuje numatytų procedūrų skirti drausminę nuobaudą.

Ar nepraleisti senaties terminai?

Prieš metus buvau atleista iš socialinės pedagogės pareigų kaip neva šurkščiai pažeidusi darbo drausmę (po atostogų neatvykau į darbą). Tačiau per atostogas buvau įteikusi direktoriui prašymą nutraukti darbo sutartį mano iniciatyva. Tai, kad iš darbo buvau atleista kaip neva nedrausminga darbuotoja, manęs netenkina, tačiau susitarti su direktoriumi gražiuoju niekaip nepavyksta. Ketinu kreiptis į teismą, bet bėda ta, kad įstatymas nurodo, jog su atleidimu iš darbo nesutinkantys darbuotojai į teismą turi kreiptis per vieną mėnesį nuo atitinkamo nurodymo (dokumento) gavimo dienos. Nuo jos praėjo jau daugiau kaip metai. Ar yra kokia išėitis?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 27 str. 2 dalimi, bendrasis ieškinio senaties terminas DK reglamentuojamiems santykiams yra treji metai, jeigu DK ir kiti darbo įstatymai atskiriems reikalavimams nenustato trumpesnių ieškinio senaties terminų.

Trumpesnius ieškinio terminus nustatanti DK 297 str. 1 dalis nurodo, kad jei darbuotojas nesutinka su būtinųjų darbo sutarties sąlygų pakeitimu, nušalinimu nuo darbo darbdavio iniciatyva, atleidimu iš darbo, tai per vieną mėnesį nuo atitinkamo nurodymo (dokumento) gavimo dienos jis turi teisę kreiptis į teismą.

Tačiau panašu, kad Jūs neginčijate darbo sutarties nutraukimo, nesiekiate tęsti ar atnaujinti nutrauktą darbo santykių, o siekiate tik pakeisti darbo sutarties nutraukimo pagrindą. Jei situacija yra būtent tokia, tai DK 297 str. 1 d. nuostata netrukdo, o DK 27 str. 2 d. leidžia jums kreiptis į teismą ir po metų.

Ar įsipareigojimas parūpinti gyvenamąsias patalpas yra darbo sutarties objektas?

Sudarant darbo sutartį dėl mokytojo darbo pagrindinėje kaimo mokykloje, direktorius pažadėjo parūpinti man – jaunai specialistei – gyvenamąsias patalpas. Tačiau man įteiktoje darbo sutartyje tokių jo įsipareigojimų neradau. Nejaugi apgavo?

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad susitarimas dėl aprūpinimo gyvenamosiomis patalpomis darbo teisiniuose santykiuose priskiriamas prie socialinio pobūdžio garantijų, kurios nėra papildomos darbo sutarties sąlygos. Papildomos darbo sutarties sąlygos, susijusios su darbo funkcijų vykdymu, yra lengvatinis darbo režimas, darbo laiko nustatymas, papildomi mokėjimai, išbandymo laikas ir kita.

Įsipareigodamas suteikti reikalingam darbuotojui gyvenamąją patalpą darbdavys galimai išsprendžia konkrečios kvalifikacijos darbuotojo įdarbinimą, tačiau tokie susitarimai, nors ir susiję su darbuotojo apsisprendimu sudaryti ar nesudaryti konkrečią darbo sutartį, nėra reguliuojami darbo teisės normų.

Todėl faktas, kad darbo sutartyje nėra direktoriaus įsipareigojimo aprūpinti gyvenamosiomis patalpomis, nėra pakankama priežastis įtarti apgavystę.

Kaip atleisti iš darbo viešosios įstaigos vadovą?

Esu mokyklos, kuri turi viešosios įstaigos statusą, darbo tarybos narė. Derybose dėl kolektyvinės sutarties tarp darbuotojų atstovų ir administracijos kilo ginčas, kaip gali būti atleistas iš darbo viešosios įstaigos vadovas: ar kaip biudžetinės mokyklos direktorius, ar kaip uždarosios akcinės bendrovės vadovas?

Tuo atveju, kai kiti specialieji teisės aktai, reglamentuojantys atitinkamus teisinius darbo santykius tarp darbuotojo ir darbdavio, nenustato specialių darbo sutarties nutraukimo pagrindų, darbo sutartis gali būti nutraukta tik bendraisiais Darbo kodekso (DK) nustatytais darbo sutarties nutraukimo pagrindais.

Kadangi specialių darbo sutarties su viešosios įstaigos vadovu nutraukimo pagrindų įstatymai nenumato, tokia darbo sutartis nutraukiama laikantis bendrųjų DK nustatytų darbo sutarties nutraukimo pagrindų. Kitai tariant, darbo sutartys su viešosios įstaigos vadovais nutraukiamos panašiai kaip su biudžetinių įstaigų direktoriais.

Parengė Vytautas STRAZDAS

„DIALOGAS“ KLAUSIA

Afganistane dabar vaikams atostogos

Kada mokslo metai prasideda Afganistane?

Atsako ES misijos Afganistane vadovas, buvęs Lietuvos užsienio reikalų ministras Vygaudas UŠACKAS:

Mokslo metai Afganistano mokyklose prasideda ne vienu metu. Tai lemia oro sąlygos ir atostogų laikas.

Kabule ir didžiojoje šalies dalyje mokslai prasideda po žiemos (lapkričio–kovo mėn.). Pietuose – Kandahare ir kitose vietovėse – vaikai mokomi irgi nuo kovo 21 d., tačiau vasarą, priklausomai nuo karščių, atostogos čia būna 2 mėnesiais ilgesnės. Po jų vaikai vėl lanko mokyklą iki lapkričio pabaigos.

SVETUR

BALTARUSIJA: jaunesnysis prezidento sūnus ėmė lankyti mokyklą

Baltarusijos prezidento Aleksandro Lukašenkos jaunesnysis sūnus Kolia, kuriam rugsėjo 1-osios išvakarėse sukako septyneri metai, šiemet pravėrė Minsko srities Ostrošickio miestelio mokyklos pirmos klasės duris. Nuo ankstauro ryto šioje gyvenvietėje buvo imtasi griežtų saugumo priemonių. Į miestelį vedančiuose keliuose ir jame pačiame kiekvienoje sankryžoje budėjo kelių patruliai, įėjimą į mokyklos teritoriją kontroliavo specialiuji tarnybų darbuotojai su metalo detektoriais rankose.

Prieš porą metų Ostrošickio miestelio mokykloje buvo atliktas kapitalinis remontas, atsiėjęs apie 3,2 milijono dolerių. Jau tada ėmė sklisti gandai, kad mokykloje mokysis Kolia Lukašenka. Prieš metus pats prezidentas pareiškė, kad jo jaunesnysis sūnus mokysis paprastoje eilinėje mokykloje.

Šią vasarą mokykla buvo dar sykį modernizuota. Dabar ten yra du plaukimo baseinai.

VOKIETIJA: vaikas apskundė tvarkytis liepiančius tėvus

Į Acheno miesto policiją paskambinęs vienuolikmetis pateikė skundą ir pridūrė, kad jo mama „verčia jį visą dieną dirbti“. „Turiu visą dieną dirbti, neturiu laisvo laiko“, – telefonu pareigūnams sakė berniukas.

Galimai išnaudojamo mažamečio skambučio sulaukę Vokietijos policininkai buvo rimtai sunerimę. Tačiau berniuko mama policininkams papasakojo, kad, prašomas padėti mamai tvarkytis namuose, vaikas ne vieną kartą grasino, kad dėl tokio „prievartinio darbo“ kreipsis į policiją. Kai motina paprašė jį nuo grindų pakelti popierių, vaikas surinko policijos pagalbos numerį.

Įvykį ištyrusi policija konstatavo, kad vaikas per dienas žaidžia, o kai jam liepiama susitvarkyti, ką pridirbo, jis tai vadina prievartiniu darbu.

JUNGTINĖ KARALYSTĖ: mokykloje mokinėms uždrausta segėti sijonus

Nortgeito vidurinė – trečioji Ipsvičo miesto mokykla, kurios vadovybė uždraudė mokyklos mokinėms segėti sijonus – pedagogams nerimą kelią vulgarijanti mergaičių apranga.

Reakcijos į tokį draudimą buvo gana dviprasmiškos. Vieni tėvai skundėsi, jog toks mokyklos draudimas riboja vaikų pasirinkimo teisę, kiti palaikė mokyklos sprendimą išlaikyti moralės normas.

Pedagogai teigia, kad mergaitės į mokyklą vaikšto su diržą primenančiais trumpais sijonais, iš po kurių netgi matosi kelnaitės, o tai esą visai nepriimtina vidurinėje mokykloje.

Yra buvę atvejų, kai mokytojai mergaites išsiuntė namo persirengti.

AUSTRALIJA: žiauri motina

Vaiko teisių apsaugos pareigūnai žiauriu elgesiu su vaiku apkaltino moterį, kuri vertė savo mažametį (manoma, dešimtmetį) sūnų sėdėti viešoje vietoje su Šreko ausimis ir užrašu „Nepasitikėkite manimi. Apvogsiu jus, nes esu vagis“. Veiksmas vyko gausiai žmonių lankomame Taunsvilio miesto parke (Kvinslendo valstija). Tuo metu vaiko šeima netoliese kuo ramiausiai pietavo.

Toks tėvų elgesys su vaiku papiktino kitas parke laiką leidusias šeimas, ir viena moteris nedelsdama paskambino vaikų apsaugos linijai.

Žiaurioji motina, kurios pavardė neskelbiama, savo elgesį bandė pateisinti teigdamas, kad tokių priemonių jai teko griebtis norint vaiką atgrasyti nuo vagiliavimo. Pasak motinos, vaikas jau trejus metus vagiliauja parduotuvėse, vagia viską, kas tik pakliūva į rankas. Motina skundėsi, kad nepadėjo nei ekskursijos į policijos nuovadą ir teismą, nei pažintis su kalėjimo kameromis. Niekas, pasak moters, nedavė rezultatų, todėl, kai praeitą savaitę jos sūnus iš parduotuvės vėl nugvelbė šokoladą, ji nusprendė imtis drastiškų veiksmų.

Tai baigėsi krizė ar vis dar tęsiasi?

Į „Dialogo“ klausimus atsako **Ervydas MACAITIS**, Pasvalio r. Pajiešmenų pagrindinės mokyklos direktorius

✓ **Kaip praleidote šias vasaros atostogas? Ar pavyko pailsėti? Gal galėtumėte pasidalyti koku nors Jums labiausiai šią vasarą įsiminusi epizodu, įspūdiu, mintimi...**

Visada žavėjau (ir žaviuosi) pažįstamų kolegų – įvairių mūsų senojo žemyno šalių mokyklų vadovų gebėjimais paskutinę darbo dieną prieš prasidedant atostogoms

meistriškai įjungti „stop kasdieninėms darbo problemoms“ mygtuką ir atostogas skirti tik sau ir savo šeimai. Prisipažinsiu, jau kelerius metus mokausi tai daryti ir aš, tačiau tikru europiečiu vis dar netapau. Kasdieninės ir šiek tiek rutininės darbo problemos ir šiais metais iš dalies įsirežė ir į atostogų laikotarpį. Tad šioje vietoje ir šiomet belieka tik bejėgiškai skėstelti rankomis ir filosofiškai tarstelti: kaip visada...

Apie įspūdžius... Jų tikrai nemažai. Ir teatleidžia man šį kartą patriotiškai nusiuteikę mūsų savaitraščio skaitytojai – ryškiausi šios vasaros mano asmeniniai įspūdžiai švelniai arabiško kolorito, tačiau kai kurie dalykai neabejotinai verti mūsų visų dėmesio. Ir galvoje pirmiausia turiu šio mūsų akiai egzotiško pasaulio tėvų ir vaikų santykius. Juose daug demokratijos, tačiau kiekviename žingsnyje jaučiami sutarimai su vaiku ir nuoseklus bei labai kantrus tėvų vertybinių nuostatų formavimas savo vaikams. Tam negailima nei laiko, nei energijos. Kartais tiesiog imi ir pagausi save mėginant atspėti, kurio iš tėvų nuomonė ir įtaka vaikams yra svarbesnė: tėvo, kuris netradicinę situaciją vaikams paaikškina centruotai, tėviškai, solidžiai vyriškai ir gal kiek išdidžiai, ar mamos, kuri vienai ar kitai smulkmenai skir-

ria tokį didelį dėmesį, kad tiesiog savo aiškinimu žadina natūralų vaiko poreikį pažinti pasaulį ir savo socializacijos galimybes jame. Tuo tarpu mūsų vasaros sostinė tituluojamo kurorto „brodvėjūje“ ką nors panašaus išvysti kasmet tampa vis sudėtingiau.

✓ **Kokiomis mintimis ir nuotaikomis pasitinkate naujus mokslo metus? Kas šiais mokslo metais Jums – manote (žinote, spėjate) – bus didžiausias iššūkis?**

Kad jie bus geresni nei praėjusieji...

Ši frazė visada skamba banaliai ir iš dalies juokingai, tačiau ji jau seniai yra tapusi savotišku mūsų lietuviško gyvenimo moto – gyventi stebuklo laukimu...

O jei rimtai – labai norėtusi, kad šiais metais pagaliau sužinotume – baigėsi krizė ar vis dar tęsiasi. O gal ji tiesiog baigėsi tik kai kuriose struktūrose, o švietimo sistemoje ši nelaboji dar rengiasi pasilikti kiek ilgiau?

Turėtume nedelsiant į savo kasdienį gyvenimą pamėginti susigrąžinti jau pro įvairių švietimo struktūrų ir institucijų duris bemėginantį išsprukti... dialogą (ne savaitraštį, o procesą). Regis, monologas, visažinių statusas ir noras valdyti bei va-

dovauti kai kam yra kur kas priimtinesnis ir malonesnis.

O didžiausiu šių metų iššūkiu turėtų tapti dalyvavimas pirmą kartą Lietuvoje rengiamoje mokytojų ir mokyklų įrangos parodoje „MOKYKLA 2011“, kuri įvyks lapkričio 4–6 dienomis Lietuvos parodų ir kongresų centre LITEXPO, su nedrašiu bandymu pradėti diskutuoti apie elektroninių vadovėlių naudojimo galimybes mūsų šalies mokyklose. Suprantama, jau senokai persotintoje įprastinių vadovėlių leidybos rinkoje, kurioje veikia regimi ir neregimi interesų laukai, agresyvi rinkodaros ir sunkiai suprantama kainodaros sistema, kitokių galimybių, tegul ir neišbaigtų, atsiradimas jau savaime yra nemenkas iššūkis.

✓ **Jeigu staiga išnyktų visi apribojimai (finansų bei kitokie) ir Jūs turėtumėte absoliučiai neribotas galimybes pasirinkti, kur ir kaip gyventi, ką veikti, – ką pasirinktumėte?**

Bijau, kad pasirinkimai smarkiai tikrai nepasikeistų... Tačiau išvardintų sąlygų atsiradimas ne vienam suteiktų polėkį, veiksmų ir minčių laisvę. O ši skatintų ir naujų asmenybių bei nestandartinių strategijų atsiradimą.

➤ POŽIŪRIS

Lietuvos mokinių parlamentas: siūlome ne kaltinti, o susitarti

Rugsėjo 1-ąją Lietuvos mokinių parlamentas (LMP) paskelbė kreipimąsi, kuriame išreiškė savo susirūpinimą visuomenėje gaju stereotipu, jog mokiniai nežino savo pareigų, o naudojami tik savo teisėmis. „Dažnai esame kaltinami, jog nevykdome pareigų, neleistinai bendraujame su mokytojais ar kitais vyresniaisiais. Išanalizavę situaciją, pasitarę su ekspertais, nesutinkame su šia kategoriška, vieną pusę kaltinančia nuomone ir siūlome į situaciją pažvelgti visiškai iš kitos pusės, pabandyti suprasti priežastis ir kartu ieškoti sprendimo būdų“, – skelbiama kreipimesi.

LMP teigia artėjant naujiems mokslo metams apibrėžęs mokinių, mokytojų bei tėvų pareigas ir ragina naujus mokslo metus pradėti aiškiais visų pusių susitarimais.

Savo pozicijos pristatymą LMP pradeda nuo mokytojo ir mokinio teisių bei pareigų apžvalgos. Kiekvienas mokytojas, – teigiama kreipimesi, – privalo užtikrinti geros kokybės ugdymą, ugdyti tvirtas mokinių dorovines, pilietines, tautines bei patriotines nuostatas, padėti mokiniams tenkinti jų saviraiškos ir saviugdgos poreikius, plėtoti kultūrinius interesus, pritaikyti integruotiems specialiujių poreikių vaikams ugdymo turinį, metodus ir mokymo priemones, skatinti mokinius mokytis, nuolat informuoti tėvus (globėjus, rūpintojus) apie jų vaikų elgesį, ugdomosi poreikius ir pasiekimus.

Mokinių pagrindinės pareigos, – LMP manymu, – yra mokytis, gerbti mokytojus bei nepažeisti kitų asmenų teisių. „Mokinių teisės leidžia mokytis pagal savo gebėjimus ir poreikius, turėti higienos reikalavimus atitinkančią darbo vietą. Visi kiti veiksniai, apibrėžian-

tys tam tikrą vaiko elgesį, yra mokyklų administracijų nustatytos taisyklės“, – rašoma LMP kreipimesi.

Už mokytojų ir mokinių konfliktus, LMP nuomone, vienodai atsakingos yra abi pusės. Tačiau mokiniui save valdyti esą sunkiau, todėl mokytojas, būdamas įžvalgesnis ir išmintingesnis, turėtų mokėti tinkamai valdyti konfliktines situacijas. „Pagarbą turėtų rodyti abi pusės, tačiau pirmą žingsnį siūlome žengti mokytojams, nes jie turi daugiau patirties ir įgūdžių, – rašoma LMP kreipimesi. – Mes norime pasakyti, kad mokytojai visada buvo ir bus autoritetu. Jei mokytojai elgsis nepadoriai, vaikai galvos, kad tai teisinga. Ir su tais pačiais, ir kitais mokytojų elgsis panašiai.“

Nepamirštami kreipimesi ir tėvai. Jie „privalo daugiau bendrauti su vaikais, stengtis kuo daugiau laiko praleisti kartu, rodyti vaikams dėmesį“. Didžiausia tėvų klaida, LMP manymu, – domėjimasis tik vaikų gaunamais pažymiais: perdėta konkurencija ir tik geresnio balo siekimas esą neleidžia vaikui suprasti tikrosios mokymosi prasmės.

Pasigenda LMP ir mokinių savivaldos veiksnio. „Daugelis problemų kyla dėl to, kad neveikia mokyklų savivalda. Mokyklose esančios tarybos, kurias sudaro tėvai, mokytojai ir mokyklos administracija, nefunkcionalios ir neefektyvios. Jos neatlieka savo darbo. Mokiniai mokyklose nesijaučia jos dalimi. Jie gali kreiptis tik į Mokinių parlamentą / tarybą / senatą. Tačiau šie skirti tik įvairiems renginiams organizuoti, o ne aktualioms mokinių problemoms spręsti“, – dėstoma LMP kreipimesi.

LMP kreipimąsi-poziciją pasirašo šios organizacijos pirmininkas Paulius Kazakevičius.

„Dialogo“ inf.

➤ ATGARSIAI

Atsakomybę mokytojai norėtų pasidalinti

Mokinių parlamento (MP) pozicija teisių bei pareigų klausimu (žr. greta) rugsėjo 1-ąją buvo paskelbta ir „Dialogo“ tinklapyje. Ten ji susilaukė komentarų, kuriuose nesunku įmatyti mokytojų, arba bent dalies jų, nuomonę MP gvildinama tema. Siūlome susipažinti.

Reikalavimas: „Tėvai turi pareikalauti iš savo vaiko gero, mandagus elgesio su visais žmonėmis, jie turi pareikalauti iš savo vaiko atsakomybės už jo mokymosi rezultatus. Straipsnio autorius šią atsakomybę netiesiogiai perkelia mokytojams.“

Kaip mokytojas gali pareikalauti iš svetimo vaiko, kuris neaišku kokiomis vertybėmis šeimoje apdovanojamas, puikiai mokytis ir pagarbiai elgtis? Kokią teisę turi mokinys tyčiotis iš savimi nepasitikinčio mokytojo? Kokią teisę jis apskritai turi tyčiotis iš ko nors? Tai visiškai tėvų atsakomybė. Mandagus elgesys su mokytoju – tai ir bus mokymosi rezultatai geri. Juk mokytojus parengia universitetai – jie ir atsako už mokytojų parengimo kokybę.“

Superjaunimui: „Tokie šaunūs ir veržlūs MP atstovai turėtų pareikalauti ir iš visuomenės, ir iš žiniasklaidos moralinės kokybės ir atsakomybės. Kokias madas diktuoja žiniasklaida, kokia vulgarinė kalba ji kalba? Tai visiškai priimtina jaunimui ir jų tėvams, jie visiškai suformuojami žiniasklaidos propagandos. Paskui žiūri, kad nuėjo ne tuo keliu, tada tu, mokytoju, imk ir suformuok dvasiniais turtais sunokusią asmenybę. O ta besiformuojanti asmenybė, išmokusi visokių triukų ir žodeliukų iš žiniasklaidos, taip tave sumals į š...“, kad visos kompetencijos išgaruos.“

Tad mokytojas paliekamas vienišas karys amorališkos, apgaulingos aplinkos fone. MP iš mokytojo nori per daug ir net neįmanomų dalykų. Gal neturi kuo užsiimti? Tam jis ir yra Mokinių parlamentas, kad siūlytų Lietuvos parlamentui pažaboti įstatymais visuomenėje skleidžiamas ir subjuojusias ydas, kurias, beje, ne mokytojas išgalvojo. O MP įsikibo tik į mokytoją.“

www.dialogas.com – įvairių nuomonių ringas

Įvairovės kilpos

Samprotaujamojo tipo rašinys apie būties įvairovę

Elenos Tervytės nuotr.

Zita ALAUNIENĖ

Sijonai

Senovės romėnai buvo didžiai išmintingi. Jie gebėjo perprasti pasaulio daiktų esmę, žinojo, ne tik kas žmogaus protui svarbu, bet ir kas jo širdžiai malonu. Ir mokėjo tai išreikšti tokiais taikliais žodžiais, kad mes iki šiol jų sentencijų bei aforizmų negalime pamiršti. *Varietas delectat* – įvairovė džiugina, – sakė. Jie mokėjo džiaugtis įvairove, labai ją vertino. Aš taip pat. Todėl stengiuosi įsigyti kuo įvairesnių sijonų. Dabar puikiausią beveik naują sijoną galima gauti už litą. Turiu jų prisipirkusi visokių spalvų ir modelių, užtat visada galiu gražiai pasipuošti.

Gražu ir pagirtina, kad dabar beveik visas logikos kursas įtrauktas į Lietuvos kalbos programą.

Intrigą sudaro tai, kad brandos egzamino programoje nesilaikoma logikos reikalavimų...

Tai džiugina. Kas be ko, kai kurie asmenys kritikuoja mano sijonus, sako, per daug tos įvairovės ir kad ji per ryški. Žinia, *pavydas kalba jųjų lūpomis*: jos pačios nori taip dailiai pasidabinti.

Svarbu neprisirišti

Džiugina ne tik sijonai, bet ir kitokia buities bei būties įvairovė, dabarties gyvenimo pilnatvė, neaprėpiama intelekto erdvė. Akys raibsta nuo įvairių projektų, programų, strategijų, inovacijų. Pasižiūrėjus į visa tai darosi džiugu ir smagu kaip parduotuvėj, kur iš Vakarų Europos parduoda pigius drabužius. Rinkis, kas patinka, beveik už dyką.

Ypač džiugina mokyklų įvairovė. Jų pristeigta visokių tipų, kad būtų kuo įvairesnių. Ir kad mokiniai vienoje mokykloje per ilgai neužsibūtų, kad nepriprastų prie tos pačios mokyklos ir mokytojų. Prisirišimas prie vietos nėra teigiamas dalykas siekiant baigusiuosius mokyklą išsiųsti į kitas šalis. Ten juos gali apimti nostalgija, kai kas gali panorėti grįžti. Todėl jau nuo mažens rei-

kia pratinti keisti mokyklas ir kad jos būtų kuo toliau nuo namų. Ir dar reikia stengtis nuo pat pradinių klasių mokyti anglų kalbos, kad svečiose šalyse (ne/svetingose?) galėtų gerai suprasti šeiminių nurodymus. Pastangos akivaizdžios: tūlas pradinukas jau gražiai taria angliškus žodžius, dainuoja dainėles, nors lietuviškai dar švepluoja. Girdėti, kad jau ir darželinukai norėtų mokytis anglų kalbos, taip sakant, iš pat mažumės rengiasi skristi iš gimtojo lizdo. Anot tos patarlės: anksti kėlės – nesigailėsi...

Anksti kėlės – nesigailėsi

Taigi vaikučiai netingi anksti keltis. Ypač kaime. Ten pradinukai dar prieš gaidgystę šoka iš patalėlių ir su savo kompetencijų krepšeliais, terbelėmis skuba į stotelę, kur sulaukę autobusiuko važiuoja į geidaujamą mokyklą, kai kurie net po 20 kilometrų, kuo toliau nuo namų.

Tai džiugina ir vaikučius, ir jų tėvelius, ir gerb. pedagogus, t. y. mieląsias mokytojas. Nors džiaugiasi ne visi. Atseit mažiems vaikams per sunku: tenka keltis penktą, šeštą ryto – neišsimiega. Bet juk reikia vaikus jau iš mažens pratinti, kad nebūtų kokie miegaliai snaudaliai. Aš irgi anksti keliuosi. Tiesa, po pietų pasnaudžiu valandėlę kitą. Betgi neuždrausta ir mokykloje per pamokas numigti – regis, jokie dokumentai to nedraudžia. Taigi vaikučiai gali pasidė-

ti galvutes ant suolų ir puikiausiai išsimiegoti (aš taip darau, kai nueinu į skaityklą). Neišsimiegoję jie esti neramūs, per pamokas triukšmauja, išdykauja – mokytojoms trukdo dirbti, kompetencijas ugdyti. Beje, čia pravartu prisiminti tokį seną sugestopedijos metodą (dabar labai madingos senos naujovės), kai miegant žinios į galvą įkraunamos: užmigai visai tuščia galva, pabudai – žiūrėk, kiek kompetencijų beturįs. Gali kurti įvairias programas, projektus ir kitokių gudrybių prigalvoti. O kartais gali ir kokią originalią inovaciją susapnuoti.

Kur ilgas, ten ir trumpas

Ypač džiugu, kad įvairių esama ne tik paprastų mokyklų, bet ir gimnazijų. Andai girdėjau, rasis ilgųjų gimnazijų. Jau vien pavadinimas džiugiai nuteikia, nes, galima manyti, atsiras ir trumpųjų gimnazijų. Juk negali būti gimnazija ir ilgoji gimnazija. Tai nelogiška. Gimnazijos turi būti skirstomos į ilgąsias ir trumpąsias. Galima spėti, kad bus ir pusilgių arba poilgių gimnazijų.

Kodėl mane taip džiugina gimnazijų įvairovė? Mat pati mokiausi gimnazijoje. Nors jau po karo, bet dar spėjau baigti senąją, kaip sako, *smetonišką*. Kokia nuostabi buvo toji gimnazija! Dabartinės gimnazijos, nors irgi geros, bet negali prilygti tai senajai. Kiekviena proga mėgstu tai pabrėžti ir jas palyginti. Tiesa, vienas kolega suabejojo, ar aš tinkamai lyginanti: atseit man trūksta kompetencijų. Jam gražiai padėkojau ir paaiškinau, jog pati žinau, ko man trūksta ir ko per daug. Ir dar pridūriau, kad galiu tiksliai lyginti, nes puikiai atsimenu senąją gimnaziją. Tada jis pasakė: „Ponia, tokio garbaus amžiaus žmonių atmintis dažnai šlubuoja.“ Argi galima sakyti tokius nemandagius komplimentus?! Kai su juo kitą dieną koridoriuje susitikau, apsimečiau, kad nepastebiu, ir oriai praėjau pro šalį.

Intriga

Mūsų senojoje gimnazijoje dėstė griežti, bet labai geri ir teisingi mokytojai. Jie buvo išmintingi, labai išsilavinę, kai kurie baigę studijas garsiuose Vakarų universitetuose. Bet jie nesistengė pasirodyti mokantys daug įmantrių tarptautinių terminų, kurių dabar apstu mūsų edukologų raštuose. Nors žinojo jų reikšmes, bet vartojo lietuviškus žodžius. Mat rūpinosi, kad gerai mokėtume savo kalbą, kartu mokė ir kitokių dalykų (kai kuriose gimnazijose net dailyras – kaligrafijos). Lotynų kalba buvo dėstoma, rodos, nuo V klasės. Paskutinėje klasėje per savaitę turėjome po dvi logikos pamokas, dėstė specialistas, nelituanistas.

Gražu ir pagirtina, kad dabar beveik visas logikos kursas įtrauktas į Lietuvos kalbos programą. Čia randame tokias svarbias temas: *Sąvokų santykiai* arba *Klasifikavimas. Skaidymo nuoseklumo klaidos (skirstymas ne vienu pagrindu)* ir kt. Intrigą sudaro tai, kad brandos egzamino programoje nesilaikoma logikos reikalavimų, pavyzdžiui, nurodymas rinktis *samprotavimą arba literatūrinį rašinį*. Tai elementari logikos klaida – tarsi literatūrinis rašinys nebūtų samprotavimas. Įdomu, kaip mokytojai aiškins jų santykius? Kaip klasifikuojami rašiniai, koks jų skirstymo pagrindas? Arba jau seniai mokykloje kaip niekur nieko vartojama alternatyva: *interpretacija arba rašinys*. Už tai, manau, mūsų logikos mokytojas be jokių kalbų parašytų *kuolą* (mokinių žargonu, žemiausią vertinimo balą – vienetą). Beje, mokiniai, girdėjau, taiso: *interpeliacija arba rašinys*. Gal tai mažesnė klaida?

Vamzdiec...

Mūsų gerieji mokytojai stengėsi mus ne tik išmokyti mąstyti, bet ir išauklėti, kad būtume geri ir mandagūs. Aiškino, kad nedera sakyti nemalonių komplimentų (nenoriu priminti to savo kolegos), nešvankių žodžių, kurių dabar gali rasti mūsų moderniojoje literatūroje. Kitų net negali suprasti. Derėtų juos paaiškinti.

Tarkim, aš suprantu tuos skambius žo-

džius, bet vis tiek smalsu kuo tiksliau žinoti jų prasmę, pasitikrinti, ar teisingai suvokiau (tada lengviau suprasti artimą savo ir su juo bendrauti). Arba štai neseniai aptikau naują žodį *vamzdiec*. Skamba įdomiai, būtų galima atšviežinti savo kalbą. Bet kokia jo reikšmė? Aišku, tai hibridas: pirmoji jo dalis lietuviška. „Vamzdis“ – labai aktualus, šitiek diskusijų sukėlė! Buvau nuėjusi pažiūrėti į jį iš arti. Daro įspūdį: tikras postmodernas! Simbolis! Jis veikia. *Ten ir tada* pajutau: tuo vamzdzio teka, plūsta, kliokia, tiesiog į upę marma įvairios prasmės! Kokios tos prasmės? Ką jos reiškia? Nori nenori tenka nersti į filosofijos gelmes, į hermeneutiką. Ir ką ten randame? Ten, ant paties dugno, aptinkame visų filosofijos problemų šaknis – jos slypi **kalboje**. Taigi ką reiškia antroji *vamzdiec* dalis? Su kuo sujungtas vamzdis? Gal su kosmosu? – nežinia. Tikras hermeneutinis ratas! Tai kaip žodį vartoti nežinant reikšmės? O gal jis netaisyklingai sudarytas?

Mano kolegė sako, kad dėl to nereikia sukti galvos: antai lietuvių kalbos programoje yra netaisyklingai vartojamų, pažeidžiančių sistemą terminų. Ne kartą rašyta – niekas nekrepia dėmesio. Bet argi tai pavyzdys? Problema neišspręsta.

Visokių vamzdžių savo garaže turėjo mano kaimynas, tai išsikvietė tokią tarnybą, atvažiavo tokie vyrukai, viską sukrovė į sunkvežimį ir išvežė. Kaimynui sumokėjo 20 litų. Manau, mažoka, bet kaimyno vamzdžių problema išspręsta. O kaip spręsti kalbos problemas?

Skurdūs obsceniškos leksikos ištekliai

Mano galva, derėtų rūpintis, kad visų teksto žodžių, ženklų reikšmės, prasmės ir potekstės būtų tinkamai suprastos. Pasitaiško skaitytojų, dar gerai neišmokusių lietuvių kalbos, neperpratusių mūsų kultūrinio konteksto, todėl jie gali kai ko nežinoti: pavyzdžiui, ką reiškia raidė *š* (gali pagalvoti, kad tai *švietimas* ar pan.). Arba, tarkim, tūlas skaitytojas randa raides *psd nch*. Ką jos reiškia? Kitas nesupras kokio skolinio. Todėl rašytojai, beveik klasikai, mėgstantys savo teksto įtaigą stiprinti galingais rusiškais žodžiais, galėtų skliaustuose ar išnašose tuos žodžius paaiškinti.

Ypač svarbu šviesti jaunimą, kad žinotų tokių žodžių reikšmes ir galėtų juos tinkamai vartoti. Nes dabar pastebiu, kad daugelis jaunuolių arba pasakys ne tą žodį, kurio reikia, arba ne tada, kada reikia, arba apskritai painioja reikšmes. Tokiam jaunuoliui aš ir sakau: „Gerbiamasis ponaiti, jūsų leksikos ištekliai labai skurdūs. Jums derėtų tobulinti savo obsceniškų žodžių vartosenos kompetencijas.“ Jis tik išpučia akis ir tyli. O ką gali sakyti, jeigu rašytojai nesirūpina edukacija? Kur žiūri redaktoriai? Juk čia jų duona, t. y. tekstas, ne patys reiškiniai (pastarieji priklauso rašytojams).

Ta pačia proga labai mandagiai drįsčiau atkreipti akis būsimųjų klasikų ir klasikų, ku-

Elenos Tervidytės nuotr.

rių tekstuose nemaža riebių ir sultingų žodžių, kad vis dėlto pageidautina daugiau įvairovės. Kiekybė dar ne viskas. Kai skaitai, tai dažniausiai vis š ir š. Vis tas pats š, pasakytas kad ir ne viena raide... Ar tai gali džiuginti? Be to, mano statistinio tyrimo (jį paskelbsiu būsimame habilitaciniame darbe apie kompetencijas) rezultatai rodo, kad mūsų publicistikoje ir grožinėje literatūroje vartojami obsceniški žodžiai daugiausia iš rusų kalbos. Aš nesu kokio nacionalistė, kaip kažkada neteisingai buvau kaltinama, pripažįstu, kad rusų kalba yra labai turtinga įvairių svarių žodžių bei posakių ir verta juos skolintis. Bet ar dera taip daug dėmesio skirti vien šiai kalbai? Ji oficialiai buvo laikoma antrąja gimtąja (*второй родной язык*) seniau, bet laikai pasikeitė – rašytojams derėtų būti modernesniems, aktyviau plėsti savo kompetencijas į kitų kalbų lankas. Juk anglų kalboje esama taip pat taiklių, sunkaus kalibro žodžių, sako, ypač įspūdinga anglų jūreivių leksika. Deja, turiu konstatuoti, kad, mano tyrimų duomenimis, mūsų grožinėje literatūroje dar mažoka angliško obsceniškų žodžių, be to, jie neįvairūs. O juk anglų kalba dabar tampa antrąja gimtąja. Ar ne? Čia vėl kyla daug problemų, bet laikas palikti literatūrą ir grįžti į savo gimnaziją.

Knixsas ir reveransas

Mūsų gerieji mokytojai, rūpindamiesi, kaip minėjau, mūsų auklėjimu, be kitų dalykų, mokė mus ir mandagumo, gražių manierų. Aiškino, kaip reikia tinkamai elgtis, kaip mandagiai pasisveikinti ir atsiveikinti. Gimnazistės turėjo gebėti gražiai padaryti *knixsą* ir *reveransą*, o gimnazistai – stuktelėti koja ir pagarbiai (*sic!*) linktelėti galva.

O kaip dabartinėse gimnazijose mokoma parodyti pagarbą? Paklauskite gimnazistų – ar pasakys, kas yra *knixsas* (pagarbus

tūptelėjimas ir galvos linktelėjimas, pvz., einant prie lentos). Kaip daromas *reveransas* (įtūpstas žemai nusilenkiant)? O kuo skiriasi *paprastas reveransas* nuo *gilaus*? Tikrai nepasakys. Visai nenuostabu, nes niekas tuo nesirūpina. Štai net „Tarptautinių žodžių žodynas“ *knixsą* ir *reveransą* aiškina netiksliai (nenoriu net cituoti) ir juos laiko sinonimais, nors tai iš esmės skirtingi judesiai. Be to, *knixsą* teikia su nuoroda *ntk*, atseit nevertotina. Tai kaip tada šį judesį vadinoti, leiskite paklausti? Jau vien tai verčia susirūpinti ir aktyviau siekti senų inovacijų. Tikrai būtina atgaivinti senąsias gimnazijas, kur šių dalykų būtų mokoma kaip seniau – ir teoriškai, ir praktiškai. Būtent praktiškai, kaip mus mokė. Aišku, prieš tai reikėtų parengti mokytojus, nes dabar jau nėra kas šiuos dalykus išmano. (Atsiveria didelė erdvė *knixso* ir *reveranso* teorijai bei praktikai: įvairiems kursams, seminarams, konferencijoms ir pan. – grynas pinigai!)

Pasiekimai

Mes savo mokytojus mylėjome ir gerbėme. Ir šunų nedaug iškrėsdavome, visai ne iš piktos valios, bet iš linksnumo. Pavyzdžiui, aš tik vieną kartą sviediniu išdaužiau langą, kai per pertrauką klasėje žaidėme *kvadratą*. Teko įstatyti stiklą, pasistenčiau įtaigiai atsiprašyti: „Dovanokit, aš netyčia... Be to, aš nekalta: sviedinys patsai savo iniciatyva trenkėsi į langą...“ Mūsų atlaidas auklėtojas tąsyk drausmingumo pažymio nesumažino, bet tvirtai prižadėjo tai padaryti, kai iškulsiu antrą langą. Čia turiu patikinti, kad į drausmės dalykus nežiūrėta pro pirštus. Buvo rašomi *elgesio* ir *drausmingumo* pažymiai. Niekas nenorėjo, kad jie būtų sumažinti, todėl stengėmės elgtis pavyzdinčiai. Žinoma, pasitaikydavo ir netikusių mokinių,

bet, kai jų elgesį įvertindavo atitinkamu pažymiu, jie greitai pasitaisydavo. O jeigu kas nepasitaisydavo, tai – baisu pagalvoti – turėdavo išeiti iš gimnazijos ir gaudavo *Vilko bilietą* (tai reiškė, kad niekur negalės mokytis). Neatsimenu, kad kas būtų tokį bilietą gavęs. Gal tai tik legenda, sklidusi tarp gimnazistų.

Buvo vertinamas ir *stropumas*, *pažangumas*, dar buvo kalbama apie rezultatus, laimėjimus. Vietoj jų reformuotoje mokykloje imtas vartoti vertinys iš rusų kalbos *pasiekimai* (pirmuosiuose dabartinės lietuvių kalbos žodynuose šio žodžio visai nėra: pradėtas vartoti tada, kai reikėjo išversti *Выставка достижений народного хозяйства* – *Liaudies ūkio pasiekimų paroda*, mat sovietų laikais *pasiekimų siekė* liaudies ūkis, gamyklos, dabar – reformuota mokykla).

Deja, kai tik mes baigėme, buvo įvykdyta reforma (tada irgi buvo madingos reformos) – senosios gimnazijos paverstos vidurinėmis mokyklomis. Mūsų gerieji mokyto-

su kuriuo dar vis nesisveikinu) aiškina, kad dabar nereikia nei mokyti, nei auklėti, nes ugdomos mokinių *kompetencijos*. Kas teisybė, tai teisybė: *kompetencijų* anais laikais neugdė. Šis žodis buvo vartojamas tik kalbant apie kvalifikuotus specialistus, o apie mokinių *kompetencijas* niekas nė girdėte negirdėjo – pakako *išmanymo*, *mokėjimo*, *sugebėjimo*, *įgūdžių*, *gebėjimų*, be to, *dorybių*, *padorumo*, *darbštumo*, *mandagumo* ir kt. Dabar jau kompetentingas yra ne tik teisininkas ar gydytojas, bet turi kompetencijų ir mokinys, net darželinukas. Žiūrėk ir stebėkis, kokių *pasiekimų pasiekėme*.

Pasiekta tikrai daug! Gražu matyti, kaip mokyklos gyvenimo įvairovė bei pilnatvė plečia ne tik pilni mokinių krepšeliai, maišeliai, terbelės, bet ir įvairių formatų reformuotos, perreformuotos, atreformuotos mokyklos, atgaivintos, restauruotos senovinės gimnazijos. Ilgosios gimnazijos! Skamba optimistiš-

Senojoje gimnazijoje buvo vertinamas *stropumas*, *pažangumas*, dar buvo kalbama apie rezultatus, laimėjimus.

Vietoj jų reformuotoje mokykloje imtas vartoti vertinys iš rusų kalbos „*pasiekimai*“.

jai labai nuliūdo, kad nebebus gimnazijų ir nebegalės mokyti savo gimnazistų. Suprantama, nusiminę, liūdni mokytojai nebegalėjo taip gerai dirbti, todėl vėliau baigusieji mokiniai jau nėra taip gerai išmokyti ir išauklėti, kaip mes. Tokia mano nuomonė.

Teisybės dėlei turiu pasakyti, kad esama ir kitaip manančių. Štai mano kolega (ne tas,

kai, džiugina širdį. O kur dar kitų įvairenybių apstas! Kiek įvairumo programose, kokia terminų vartojimo įvairovė! Kiek inovacijų ir renovacijų egzaminų programoje! Kokios rašinių vertinimo kilpos! Apima toks egzistencinis džiaugsmas, kad net netenki amo...

Redakcijai siūlyčiau „Dialogą“ papildyti nauja rubrika *Varietas delectat*.

Būti ar nebūti mokyklos laikraščiu?

Rasa POVYLIENĖ,

Ukmergės r. Želvos vidurinės mokyklos
lietuvių kalbos mokytoja

Įvairovė

Šiais visagalių modernių technologijų laikais nieko nebestebina, kad ne viena mokykla turi ją reprezentuojantį leidinį – laikraštį, rečiau – žurnalą. Pasižvalgykime internete – čia rasime informacijos apie leidžiamus ar kažkada leistus mokyklų laikraščius: „Labas“ (Telšių „Atžalyno“ vidurinė mokykla), „Po pamokų“ (Alytaus Putinų gimnazija), „Saulėtekis“ (Vilkaviškio r. Gražiškių gimnazija), „Gedminų viesulas“ (Klaipėdos Gedminų pagrindinė mokykla), „Takas“ (Klaipėdos r. Priekulės Ievos Simonaitytės gimnazija), „Sparnai“ (Ukmergės Užupio vidurinė mokykla) ir t. t. Matome, kokia mokyklų – laikraščių leidėjų (nuo gimnazijų iki pagrindinių) bei leidinių pavadinimų įvairovė.

Internetu galima rasti ne tik informacijos apie mokyklų laikraščius, bet ir elektronines šių leidinių versijas, kurias galima parsisiųsti ir skaityti. Reikia manyti, jog šie laikraščiai ir pasirodo įvairiai: kas mėnesį ar dažniau, galbūt nereguliariai, o leidžiami tik ypatingomis progomis: Rugsėjo 1-osios, Mokytojų dienos, Vasario 16-osios, jaunimo mėgstamos šv. Valentino dienos, Paskutinio skambučio ar kokios kitos tradicinės mokyklos šventės.

Savo laikraštį jau 14 metų turi ir mūsų – Ukmergės r. Želvos vidurinė – mokykla. Tai „Jaunimėlis“, leidžiamas kartą per mėnesį. Tačiau šio straipsnio tikslas – ne pristatyti ar pareklamuoti savos mokyklos leidinį. Visgi ilgametė laikraščio leidimo patirtis leidžia daryti tam tikras išvadas ir pastebėti tam tikras šios veiklos tendencijas.

Ko reikia leidybai?

Vienareikšmiškai drįsčiau teigti, jog mokyklos laikraščio leidyba – daug laiko ir pastangų atimantis darbas. Kas reguliariai šia veikla užsiima, reikia manyti, tai irgi patvirtintų. Tad nenuostabu, jog ne vienas anksčiau leistas mokyklos leidinys tiesiog užgęsta. Tokią tendenciją pastaraisiais metais tenka pastebėti ir savo

■ Ukmergės rajono mokyklų laikraščių leidėjai tradiciniame susitikime – seminare, praėjusiais mokslo metais vykusiame Ukmergės Užupio vidurinėje mokykloje

rajone. Priežastys? Dažniausia, manau, – neskiriama arba skiriama per mažai tokia veikla papildomo ugdymo valandų, o retas mokytojas nori dirbti už dyką. Paprastai mokyklinio laikraščio leidyba patikiama lituanistui, o jis, kaip žinia, ir taip mokykloje pakankamai užsiėmęs. Be lietuvių kalbos mokytojo mokyklos laikraščio leidyba sunkiai įsivaizduojama. Vien ką reikėtų suredaguoti šitiek tekstų! Galbūt aktyviau šia veikla užsiima pradinių klasių mokytojai – kaip smagu mažiesiems turėti savo laikraštėlį! Kad ir ne nuolat leidžiamą. Be abejo, svarbus ir informacinių technologijų mokytojo dalyvavimas minėtame procese: juk leidinio maketavimas – atskira sritis. Tiesa, dabar galima rasti nesunkiai prieinamų ir paprastų naudoti maketavimo programėlių. Kas turi šios veiklos patirties, žino, jog paprasčiausią laikraštėlį galima parengti ir išleisti įprasta programa „Word“.

Tačiau bene svarbiausi šios veiklos dalyviai – moksleiviai, ypač vyresnieji. Smagu, jei mokykloje jų yra aktyvių, iniciatyvių, kūrybingų, savarankiškų. Tokie daug ką padarytų patys: pradėdant medžiagos

laikraščiu rinkimu ir baigiant pačiu leidinio maketavimu.

Taigi matome, kiek žmonių turėtų „prisiliesti“ prie mokyklos leidinio, kad šis sėkmingai išvystytų dienos šviesą.

Populiarumas ir rubrikos

Dar vieną dalyką reikėtų žinoti: pradėjus leisti mokyklos laikraštį nereikėtų tikėtis gausaus skaitytojų būrio. Vis mažiau skaitančioje mūsų visuomenėje ir tas kuklus leidinėlis nesulauks kažin kokių populiarių. Kad ir koks jis būtų – rimtas, „solidus“ ar žaismingas, vėjavaiškas. Leidinėlis, be abejo, pats įdomiausias ir brangiausias bus patiems jo leidėjams – mokytojui (mokytojams), moksleiviams, jų artimiesiems, bičiuliams. Kitiems dažnai tik tuomet, jei ten ras apie save parašyta. Kaip pasiekti ypatingo populiarumo? Tokio recepto dar ir mes neatradome. Nesinori labai „nusipiginti“, pavirsti bulvariniu skaitalu. Tiesa, šalia straipsnių apie mokyklos gyvenimo aktualijas, interviu ir kitų rimtesnių publikacijų prisišlieja humoro skyrelis, kryžiažodis ar kita, kas priviliotų skaitytoją, ypač jaunesnį.

Apie ką dar rašoma ar galėtų būti rašoma mokyklos laikraštyje? Čia vertėtų paklausti ir pačių moksleivių – ką jie pasiūlytų. Mūsų laikraščio rubrikos „Mokinys iš arti“ (čia kalbiname kažkuo ypatingus, neįprastų pomėgių turinčius, neretai – tylius ir kuklius moksleivius, kurie nedrįsta garsiai apie save kalbėti), „Iš arčiau – mokytojas“ (irgi kažkada moksleivių pasiūlytos. Dar turime rubrikas „Mėnesio interviu“ (pokalbį su mokyklos, vietos bendruomenei svarbiu žmogumi), „Gaivioji žodžių versmė“ (kaipgi be jos – erdvės mokyklos kuriantiesiems; ši rubrika tarp skaitytojų bus mažiausiai populiari, bet labai svarbi, net būtina jaunesiems mokyklos poetams bei prozininkams, kurie nori būti pastebėti, paskatinti, įvertinti). Tai tik vienas kitas pavyzdys. Visa kita – pačių leidėjų – mokytojų bei moksleivių – kūrybingumo, fantazijos, išradinimo rezultatas.

Bendraminčiai ir bičiuliai

Smagu savajam rajone ar mieste turėti bendraminčių – kitų mokyklų laikraščių leidėjų. Ne tik smagu, bet ir prasminga:

galima organizuoti bendrus renginius, susitikimus, seminarus, jų metu semtis naujų idėjų, dalintis patirtimi, keistis leidiniais, bendrauti. Mes, ukmergiškiai, kasmet stengiamės susitikti vienoje ar kitoje mokykloje, vieni iš kitų pasimokyti. Kartais tokie susitikimai ar net mokyklų laikraščių konkursai organizuojami ir šalyje: prasminga juose pabūti, dalyvauti.

Ko dar reikia, kad mokyklos laikraštis „gyventų“? Negalima neužsiminti apie materialiąją šios veiklos pusę. Pasirinkta maketavimo programa, A3 formato popierius, spausdintuvas, kopijavimo aparatas... Be to irgi neapsieisime. Dar – erdvė mokyklos interneto svetainėje, jei norite turėti elektroninį leidinio variantą (mums pasisekė – į „svečius“ priima netgi Ukmergės rajono interneto informacinis portalas Vilkmereg.lt), bendraminčiai rajono ar miesto spaudoje – galbūt publikacijos iš savojo laikraščio norėsite perkelti ir į rajono spaudos puslapius.

Bet vis tik svarbiausia – žmonės, mokytojai ir mokiniai, jų iniciatyvumas ir kūrybiškumas.

Puiki veikla jaunesiems žurnalistams

Ir paskutinis klausimas: kam iš viso reikia mokyklai to laikraščio, jei jau su juo tiek vargo? Atsakymas būtų visai paprastas: mokyklos laikraštis – tarsi jos vizitinė kortelė. Jį galima padovanoti mokyklos svečiui (svečiams). Jis bus įdomus ir brangus buvusiems mokyklos mokiniams. Jei leidinėlis išsamiai informuoja apie mokyklos gyvenimo svarbesnius įvykius – tai kartu ir mokyklos metraštis, kuriam būtina surasti vietos mokyklos muziejuje, skaitykloje. Galų gale – tai įdomi ir prasminga veikla mokytojui, mokykloje turinčiam literatų (jaunųjų žurnalistų) būrelį: nereikės sukliki galvos dėl kitokios galimos būrelio veiklos, laikraščio leidyba tikrai užpildys visas papildomo ugdymo valandas, kurios jam bus duotos. O ir mokinių, norinčių dalyvauti tokioje veikloje, reikia manyti, atsiras.

Taigi būti ar nebūti mokyklos laikraščiu – spręskite patys. O man savo ruožtu norisi tikėti, jog naujesiems mokslo metams prasidėjus ne tik mano rajono, bet ir kitose šalies mokyklose pasirodys nauji įdomūs ir įvairūs leidiniai.

Kvalifikacijos tobulinimo kursai Maltoje

Plungės akademiko Adolfo Jucio pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Aldutė Kazlauskienė** praneša „Dialogui“ šią vasarą kėlusį kvalifikaciją Maltoje. Informacijos autorė kartu su Plungės r. Šateikių pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui Dalicija Kubiliene dalyvavo kursuose „Informacinės technologijos bendravimui, projektiniam darbui, mokymui ir mokymuisi“ (*Comenius*). Mokyklų vadovams ir mokytojams iš įvairių Europos šalių buvo pristatytos įvairios modernios programos (*Stop Motion Animation, Digital Story-telling (Photostory), Digital Audio and Video in Education (Podcasting, Digital Video Editing), Digital Picture Comic, Web 2.0 technologijos klasėje ir už jos ribų (Blogs, Wikis, Social Networking), Twin space* ir kt. Kursų dalyviams teko visas jas pabandyti panaudoti kuriant užduotis, kryžiažodžius, klausimynus, filmus, ruošiant pristatymus, susirandant, apdorojant ir pateikiant auditorijai įvairių informaciją.

„Labai tikiuosi, kad įgytos žinios praplės IT naudojimo galimybes tiek dirbant klasėje, tiek ir organizuojant bendrą mokyklos darbą, leis plėtoti mano, kaip mokyklos vadovės ir mokytojos, profesinę kompetenciją, pasitelkiant IKT diegti mokykloje modernius ugdymo bei veiklos modelius, skatinti metodines naujoves, rengti naujus projektus, dalintis informacija ir žiniomis su draugais, organizuoti virtualias konferencijas, rengti parodas pasitelkiant tinklaraščius, kurti filmukus programa *Movie maker*...“ – lūkesčiais dalijasi A.Kazlauskienė.

Gaisro gesinti atvyko Lenkijos premjeras

Lenkijos premjeras **Donaldas Tuskas**: „Kadangi abi pusės puikiai supranta, kad svarbiausia yra dialogas, nusprendėme sudaryti darbo grupę, kuri stengsis gerinti Švietimo įstatymo punktus, netenkinančius tautinių mažumų atstovų. <...> Nesame nusiteikę kažką kažkuo įtikinti per jėgą, tik norime, kad žmonės, gyvenantys Lietuvoje, lojalūs jos piliečiai, tarp jų ir lenkai, turėtų visas teises. Žinoma, tai nėra lengva, nes tai žadina emocijas, bet ieškosime sprendimų, kaip pakeisti šį įstatymą.“

Lietuvos premjeras **Andrius Kubilius**: „Mes to (keisti įstatymą – *red. pastaba*) neplanuojame ir nematau tam kokių nors priežasčių, bet ekspertų lygiu galima tartis, kalbėti ir ieškoti būdų, kaip atsivėlgiant į įvairius pasiūlymus realizuoti įstatymo įgyvendinimą.“

Mokyklų streikų komiteto koordinاتورius **Albertas Narvoišas**: „Laukiame Švietimo įstatymo punktų, kurie nepriimtini tautinėms mažumoms, pakeitimo – dėl programų suvienodinimo, sustiprintų egzaminų laikymo, trijų dalykų mokymo lietuvių kalba.“

Šiomis trimis citatomis, ko gero, būtų galima reziumuoti spontaniško Lenkijos ministro pirmininko D.Tusko vizito į Lietuvą praėjusį savaitgalį (09 03) pirminius rezultatus.

Pavydėtinas dėmesys

Primename, kad kaimyninės valstybės vadovą į Lietuvą neplanuotai atvykti paskatino rugsėjo 2 d. tautinių mūsų šalies mažumų, daugiausia lenkų, surengtas mitingas prie LR prezidentūros bei grasinimai streikuoti. Protestuota prieš naująjį Švietimo įstatymą (ŠĮ), kuriuo tautinių mažumų mokyklose išplečiamas dalykų dėstymas lietuvių kalba ir 2013 metais lietuviams ir tautinėms mažumoms ketinama suvienodinti lietuvių kalbos egzaminą. Iki šiol lenkai beveik visus dalykus Lietuvoje galėjo mokytis gimtąja kalba ir laikydavo lengvesnį lietuvių kalbos egzaminą, kuris yra ne tik baigiamasis, bet kartu ir stojamasis į aukštąsias mokyklas.

„Gaisro“ gesinti atvykęs Lenkijos vyriausybės vadovas D.Tuskas šeštadienį (09 03) Palangoje susitiko su A.Kubiliumi aptarti susidariusios padėties, kiek vėliau jau Vilniuje po šv. mišių Šv. Teresės bažnyčioje Lenkijos premjeras kreipėsi į Lietuvos lenkus. Be jau minėto pažado sudaryti bendrą darbo grupę Lietuvos Švietimo įstatymui „gerinti“ taip, kad jis būtų priimtinas tautinėms mažumoms, D.Tuskas išsakė ir dar keletą įsimintinų frazių. Pavyzdžiui, kad Lenkijos santykiai su Lietuva bus geri tiek, kiek bus geri Lietuvos santykiai su lenkų mažuma. Tiesa, Lenkijos premjeras paminėjo ir tai, jog Lietuvoje gyvenantiems lenkams valstybinės lietuvių kalbos mokėjimas yra ne mažiau svarbus negu lenkų kalbos.

Ko trūksta Lietuvos lenkams?

A.Kubilius susitikime su D.Tusku nepraleido progos priminti, jog Lietuvos švietimo sistema leidžia mokytis lenkų kalba nuo darželio iki universiteto (kitose pasaulio valstybėse, kur lenkai – mažuma, to nėra); pasaulyje (už Lenkijos ribų) yra apie 160 mokyklų, kuriose dėstoma lenkų kalba, ir apie 100 iš jų veikia Lietuvoje. Siekdama pagerinti sąlygas tautinėms mažumoms, Lietuvos Vyriausybė nustatė joms penktadaliu didesnę nei lietuviškų mokyklų mokiniams moksleivio krepšį; kad būtų galima išsaugoti nedideles lenkiškas mokyklas, sumažino minimalų mokinių skaičių klasėms; numatė papildomą aprūpinimą vadovėliais; vasarą tautinių mažumų mokytojams surengti papildomi kvalifikacijos kursai; numatytos brandos egzamino vertinimo lengvatos.

Lietuvos Ministras Pirmininkas pabrėžė, kad dalykų dėstymas valstybine lietuvių kalba plečiamas atsivėlgiant į bendrą praktiką Europoje, įskaitant Lenkiją, kur tautinių mažumų atstovai dalį dalykų taip pat mokosi lenkiškai ir laiko tą patį lenkų kalbos valstybinį egzaminą kaip ir gimtakalbiai lenkai.

Kam naudingi lietuvių ir lenkų nesutarimai?

A.Kubilius taip pat atkreipė D.Tusko dėmesį į tai, jog palaikyti konstruktyvų dialogą su lenkų tautine mažuma Lietuvoje gerokai apsunkina tuo akivaizdžiai nesuinteresuoti vietos lenkų politikai. „Lenkų rinkimų akcija yra pasirinkusi problemų

emocinio užaštrinimo, o ne tolesnio dialogo paieškos kelią. Tikiu, kad D.Tusko žodžiai (apie tai, jog Lietuvoje gyvenantiems lenkams valstybinės lietuvių kalbos mokėjimas yra ne mažiau svarbus negu lenkų kalbos, – *red. pastaba*) bus išgirsti ir LLRA lyderio Valdemaro Tomaševskio, kuris turbūt greta kitų dalykų labai daug dėmesio skiria tam, kaip pasirengtų kitais metais vyksiantiems Seimo rinkimams“, – sakė A.Kubilius.

Bendroje spaudos konferencijoje D.Tuskas ta tema pareiškė: „Abu mes sutarėme, kad joks politikas neturėtų išnaudoti savo naudai tų problemų, su kuriomis šiandien turime reikalą.“

Numatytoji sudaryti ekspertų darbo grupė nagrinės ne tik Lietuvos lenkams rūpimus klausimus ir ŠĮ, kurio, primename, – A.Kubiliaus teigimu, – keisti neketinama, bet ir Lenkijos lietuvių problemas. Pirmasis darbo grupės susitikimas turėtų įvykti po savaitės, ekspertų rekomendacijų tikimasi sulaukti po kelių savaičių.

Žinoma, karšta padėtis gali „išsispręsti“ ir radikaliai kita linkme... Štai buvęs Vokietijos kancleris Gerhardas Schroderis mano, jog Europos Sąjungai reikalinga bendra fiskalinė, ekonominė bei socialinė politika, ir siūlo įkurti Jungtines Europos Valstijas, – apie tai politikas pareiškė interviu žurnalui *Der Spiegel*. „Dabartinė krizė negailestingai atskleidė, kad mes negalime turėti bendros euro zonos be bendros fiskalinės, ekonominės bei socialinės politikos. Mums teks paaugoti nacionalinį suverenumą“, – teigia G.Schroderis.

„Dialogo“ inf.

■ Europos Parlamento narys, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos (LLRA) pirmininkas **V.Tomaševskis** nepraleidžia progos pakurstyti tautiečių aistras. Pasak šio Lietuvos lenkų ideologo, lietuvių kalbos mokymas tautinių mažumų mokyklose stiprinamas siekiant pabloginti tautinių mažumų padėtį ir kovoti su tautinių mažumų mokykla, nes „tautinių mažumų mokykla konkurencinga, iš jų į aukštąsias įstojo daugiau abiturientų negu iš mokyklų, kuriose mokoma valstybine kalba...“.

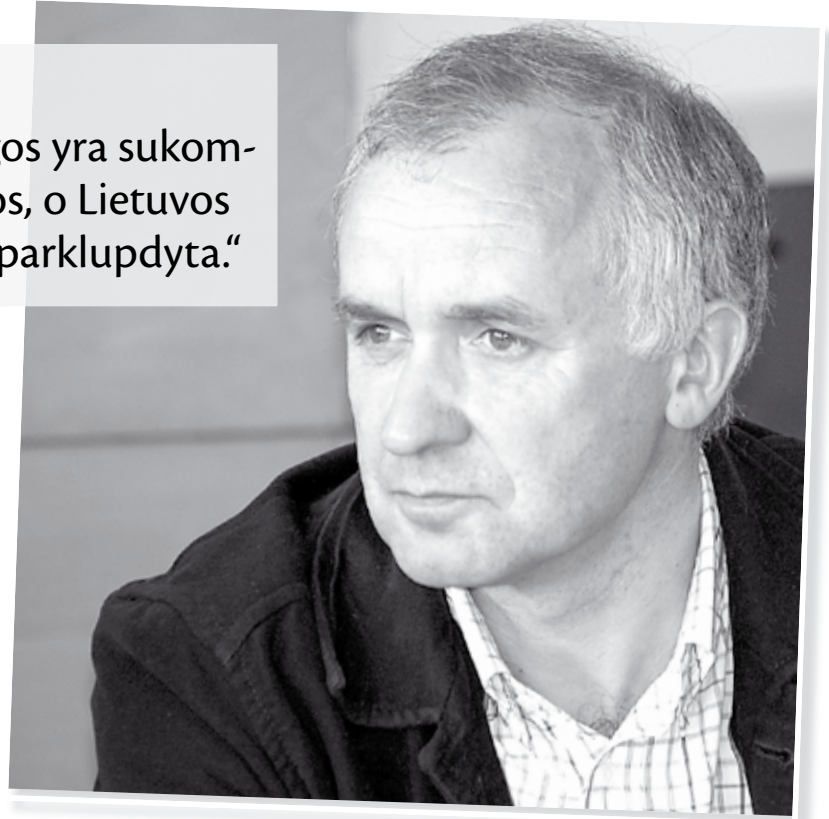

S.Jurkevičius:

„Esu įsitikinęs, kad vidurinio ugdymo programos nėra gerai parengtos. Be to, akivaizdu, kad buvo stokojama intelektualiesnio požiūrio ir supratimo.“

V.Toleikis:

„Profesijos yra sukompromituotos, o Lietuvos mokykla – parklupdyta.“

Einame lengviausiu – imitacijų – keliu

Rugsėjo pradžia – metas, kai visų dėmesys bent trumpam susminga į švietimą. Tai švietimo sistemos darbuotojams puiki proga išsakyti savo padėties matymą gana plačiai auditorijai.

Ypač aktyviai švietimas „kutintas“ šalies žiniasklaidoje rugsėjo 1-ąją. Iš įvairių publikacijų šįsyk norėtusi išskirti „Lietuvos žinių“ apskritojo stalo diskusiją, vestą ir parengtą politikos apžvalgininko Alvydo Medalinsko. Diskusijoje (ji pavadinta „Ar sugrįšime prie lietuviškos mokyklos?“) gvildintos įvairios temos – šių mokslo metų naujovių, reformos klystkelių, patriotizmo ugdymo formų ir pseudoforumų, mokyklos struktūros unifikavimo ir t. t. O šnekučiavosi prie „Lietuvos žinių“ apskritojo stalo Vilniaus licėjaus direktorius istorijos mokytojas Saulius Jurkevičius, Karoliniškių gimnazijos direktorė matematikos mokytoja Ona Mačernienė, Šv. Kristoforo gimnazijos etikos mokytojas Vytautas Toleikis.

Siūlome „Dialogo“ skaitytojams keletą ryškesnių diskusijos dalyvių išsakyti minčių – jas simboliškai paskirstėme pagal temas.

»»» Vidurinio ugdymo programos

S.Jurkevičius. Esu įsitikinęs, kad vidurinio ugdymo programos nėra gerai parengtos. Be to, akivaizdu, kad buvo stokojama intelektualiesnio požiūrio ir supratimo. Geri tik skelbiami idėjiniai siekiai, kad reikia mažinti ugdymo turinį ir kreipti į mokymą, orientuotą į aukštesniuosius gebėjimus. Realūs šių pakeitimų rezultatai bus matomi tik po dvejų metų.

V.Toleikis. Aš esu šiek tiek didesnis optimistas. Iš tikrųjų kryptis yra teisinga. Susivokta, kad buvo nueita ne tuo keliu. Dabar siūlomi esminiai pokyčiai ugdymo programoje gražina vadinamąjį Didįjį pasakojimą į mūsų mokyklą.

»»» Švietimo įstatymas, mokyklų tipai

S.Jurkevičius. <...> Nors šis įstatymas ir nubrėžė gaires, problema išliko: gimnazijos toliau „persikloja“ su pagrindine mokykla, t. y. devinta ir dešimta klasės įeina į gimnazijos struktūrą. Lieka neaišku, kas

yra pagrindinis ugdymas? Dabar įtvirtinti du pagrindinio ugdymo mokyklos tipai: pagrindinė mokykla, kuri gali būti dešimtmėtė ir aštuonmetė (progimnazija). Išlieka ir du vidurinio ugdymo mokyklų tipai: vidurinė mokykla, nors ir stipriai spaudžiama į kampą, ir keturmetė gimnazija. Visos vidurinės mokyklos per prievartą naikinamos, verčiamos keturmetėmis gimnazijomis arba pagrindinėmis mokyklomis. Vidurinės mokyklos struktūrą gali išsaugoti privačios ir konfesinės mokyklos.

O.Mačernienė. Švietimo įstatymo teiginiai visiškai atskirti nuo Kultūros įstatymo, nors to neturėtų būti. Mokykla (ypač kaime) turi būti kultūros centras: pradinė mokyklėlė, bibliotekėlė, mokyklos salytė, kurioje gali susirinkti pagyvenę žmonės į etnografinį ansamblį. Baisu, kad kaimuose nebėra jaunų žmonių – tik pensininkai. Mano gimtajame kaime likusios penkios sodybos. Vaikų nebėra. O kai kur nebėra ir mokyklų. Tikėjauši šiame įstatyme rasti kokį nors šios problemos supratimo grūdėlį. Deja...

S.Jurkevičius. Jeigu į švietimo įstatymą pažvelgtume iš laisvos dvasios pozicijų, turėtume pripažinti, kad šiam dokumentui trūksta net gražesnio teksto, brandesnės minties, tam tikro nuoširdumo. Jis yra formalus, neišjaustas, sunkus ir painus, kaip ir pati reforma.

O.Mačernienė. Šį įstatymą reikia skaityti daug kartų, kad suprastum, ką norima pasakyti.

V.Toleikis. Švietimo įstatymas – ne Henriko Radausko eilėraštis. Tai – dokumentas.

S.Jurkevičius. Bet kai toks techninis, sunkiai suvokiamas mechanizmas nuleidžiamas ant žmonių, jis maitoja visuomenę, nors niekas to nedrįsta ir nenori pasakyti garsiai.

S.Jurkevičius. Bet kai toks techninis, sunkiai suvokiamas mechanizmas nuleidžiamas ant žmonių, jis maitoja visuomenę, nors niekas to nedrįsta ir nenori pasakyti garsiai.

»»» Lietuviška mokykla, patriotizmo ugdymas

S.Jurkevičius. Turime tą nevisavertiško kompleksą, todėl ilgai negalėjome suvokti, kad Vakaruose taip pat ne viskas gerai. Per BBC neseniai rodė laidą apie plačiai išreklamuotą suomių švietimo sistemą. Korespondentas klausė: „Sakykite, ką jums, anglams, daryti?“ Mokyklos direktorė atsakė: „Šitas modelis tinka tik suomiams, jums jis netiks.“ Kuriant švietimo sistemą reikia atsižvelgti į savo istorinę patirtį, tautos mentalitetą ir tradicijas. Galime pažūrėti, kaip yra pas kitus, bet švietimo sistemos šerdį turime sukurti patys. Suomiai, anglai, danai mūsų neišgelbės. Į Lietuvą perkelta daniška mokykla čia neveiktų.

V.Toleikis. Didžiulė Lietuvos problema ir tai, kad, pamatę esamą ar įsikalbę tą negerovę, spragą, nueiname lengviausiu keliu. Neva vaistai nuo visų ligų – techninės priemonės. Jei pastebime kur nešvankių ksenofobijos apraiškų, būtina rengia-

me tarptautinę konferenciją, tuziną seminarų, jei lieka lėšų – išleidžiame knygelę minkštu viršeliu. Ir viskas. Ar ją kas perskaitys, tam patikrinti nebeliks projekte lėšų. Imitacija. Dabar jos labai daug visoje srityse, bet prieš vaikus ilgai nepaimituosi... Jeigu atsirastų ir patriotizmo ugdymo programos, reikėtų visų pirma surašyti vertinimo kriterijus, pagal kuriuos būtų galima vertinti šiuos projektus. Kitaip viskas gali baigtis kaip su liūdnei pagarsėjusiu Lietuvos įvaizdžio kūrimu.

O.Mačernienė. Meilės Tėvynei netrūksta mokykloje. Tik viskas yra be pompatikos.

<...> Dėl tų projektų yra viena blogybė. Viena juos surašyti, o kita – padaryti. Kai reikia parašyti, kokia nors nuoširdžiai dirbanti mokytoja pasakys: „Direktore, tai – košmaras...“ Patriotizmą, kūrybiškumą ugdantys mokytojai savo darbą daro ir be projektų, tačiau ir vėl bus, matyt, vertinami ne tie, kurie dirba, o tie, kurie viską gražiai surašo.

V.Toleikis. Profesijos yra sukompromituotos, o Lietuvos mokykla – parklupdyta. Dabar ji tarsi politinių kalbų apie mokyklą įkaitė. Nepavydėtina mokytojo padėtį kuria ir viešoji erdvė. Apie ką rašo žurnalas „Žmonės“? Apie greitą prartėjimą, greitas skyrybas ar nulūžusį atlikėjos nagą. Mokytojas nebėra laikomas Lietuvos kultūros dalimi. Dažnai pasidavęs tam popsinės kultūros slėgimui pats savęs tokiu nebelaiko. Taip nejučiomis prisideda prie visuomenės fragmentavimo, o mokykla nebėra įvairių visuomenės dalių, kultūros ir švietimo jungtis.

S.Jurkevičius. Vis dėlto reikia pasakyti, kad spaudoje, tiesa, daugiausia profesinėje, mokytojų diskusijos vyksta...

Dvi Bloko damos

Šiomet sueina 90 metų nuo didžiojo rusų poeto Aleksandro Bloko mirties. Remiantis oficialia versija, jis mirė iš bado, o pasak jam artimų žmonių, „numirė kažkaip apskritai, nes nebeįstengė daugiau gyventi“.

Kas gi taip mirtinai slėgė poetą?

■ Liubovė ir Aleksandras Blokai

Amžino moteriškumo simbolis

Ryte po „pirmos vedybinės nakties“ Liubovė Blok, mylima chemiko Dmitrijaus Mendelejevo duktė, iš miegamojo savo sutuoktinio gimtojoje sodyboje Šachmatove išėjo paraudusiomis nuo ašarų akimis. Išvakarėse, vos už jaunavedžių nugarų užsidarė durys ir mergina atsisėdo ant santuokinės lovos krašto, vyras išpyškino: „Norėčiau tau pasakyti šį tą svarbaus!“ Liuba sumišo: „Mama man sakė, kad tarp sutuoktinių būna fizinis artumas...“ „Aš kaip tik apie tai, – susinervinęs nutraukė poetas. – Tarp mūsų jo nebus.“ „Kodėl?“ – sušnibždėjo nuotaka. „Kaip aš galiu žvelgti į tave kaip į amžino moteriškumo simbolį ir tuo pačiu „vartoti“ tave kaip gatvės mergšę?“ – sekė atsakymas. Maždaug šitaip prasidėjo šis keistas, kankinantis, tačiau drauge ir saldus vedybinis gyvenimas, – pasakoja rusų istorikas Igoris Turčinas, remdamasis Liubovės Blok prisiminimais.

Jaunavedžiai buvo pažįstami nuo vystyklų. Aleksandras Blokas, kurio tėvas paliko šeimą netrukus po sūnaus gimimo, buvo auklėjamas senelio iš motinos pusės – bo-

taniko Andrejaus Beketovo. Jis, kaip ir Liubovės Mendelejevos tėvas, priklausė Rusijos mokslo elitui, buvo to paties Peterburgo universiteto profesorius. Sašenką ir Liubočką auklės vedžiodavosi to paties sodo takeliais, žiemą vaikai gyvendavo netoli vienas nuo kito buvusiuose „profesoriškuose“ butuose, o vasaras leisdavo kaimyninėse sodybose – Šachmatove ir Molotove.

Šachmatove Blokas praleido 36-erius iš nepilnų 41-erių savo gyvenimo metų. Čia jis pirmąsyk pasijuto poetu. Čia atsiveikino su motina išeidamas į frontą. Čia sutiko savo viso gyvenimo meilę.

Meilė be intymumo

Tuo tarpu kitų moterų (nemažai jų Liubovė pažinojo) skaičius Bloko gyvenime buvo įspūdingas. Tarp jų buvo ir aktorių, ir artimų žmonos draugių, ir lengvo elgesio panelių. Vienų iš viešųjų namų šeiminkė išvydusi Bloką savo merginoms sakydavo: „Būkite su juo malonios, tai garsus poetas – žiūrėk, dar ims ir paskirs jums eiles.“

Šio fakto žinojimas Liubos nesustabdė. Ji prisiminė, jog paprašęs jos rankos ir gavęs sutikimą Blokas išsitraukė iš kišenės revolverį ir priešmirtinį laiškėlį: „Jei

būtum atsisakiusi, rytojaus rytą manęs jau nebebūtų tarp gyvųjų.“

Dabar ką tik iškeptai sutuoktinei neliuko nieko kito, kaip tik pasitelkti visas įmanomas moteriškas gudrybes: madingus pačių geriausių Peterburgo siuvėjų apdarus, prancūziškus apatinius, įvairiausias apžavų žoleles, na ir, žinoma, atvirą flirtą su kitais vyrais...

Galiausiai ji pasiekė savo: praėjus truputį daugiau kaip metams jai pavyko sugundyti savo vyrą. Deja, fizinis artumas nesuteikė džiaugsmo nei vienam, nei kitam. Ši naktis nulėmė viską – Liubovė susitaikė su savo likimu ir nusprendė gyventi taip, kaip nori Sašenka. Kaip? Dar santuokinio gyvenimo pradžioje Blokas atvirai jai pareiškė vaikščiosias pas kitas, tačiau šios „komandiruotės“ niekaip nepaveiksiančios jų šeimyninės idilės. „O aš?“ „Ir tu taip pat“, – naiviai atsakė poetas.

Intymumas be meilės

„Buvau pamesta valiai kiekvieno, kuris būtų ėmėsis man rodyti dėmesį“, – vėliau prisiminė Liubovė. Pirmuoju jos „draugu“ tapo artimas šeimos bičiulis, neapsakomai Bloko genijumi žavėjęs poetas Andrejus

Belyj. Beje, tarp jo ir Aleksandro vos nekilometras. Vėliau sekė visa virtinė įvairaus talentingumo ir populiarumo aktorių (tuo momentu Liubovė Blok, pasivadavusi Basarginos pseudonimu, pati debiutavo scenoje). Gastrolės, romanai... Blokas pratinosi prie vienvės, periodiškai gaudamas laiškus: „Myliu tik tave vieną šiame pasaulyje. Dažnai krentu į lovą ir karčiai pravirkstu: ką gi aš su tavim darau?“

Vieno iš Liubovės romanų rezultatu tapo nėštumas. Ji sugrįžo pas vyrą ir poetui nebeliko nieko kita, kaip laukti gimtant mažylio. Vaikelis, pavadintas Dmitriumi senelio garbei, teišgyveno aštuonias dienas. Blokas pats palaidojo kūdikį, o vėliau iki gyvenimo pabaigos lankė jo kapą.

...Prieš savo mirtį jis pasikvietė žmoną sugrįžti į namus. Ši slaugė jį kaip naujagimį.

Yra išlikę užrašyti poeto žodžiai: „Mano gyvenime buvo dvi moterys: Liubovė ir visos kitos.“

Ji pragyveno Bloką 18 metų. Numirė Liubovė jų bendrame bute, susmukusi prieškambarėje priešais atvykusius jos aplankyti pažįstamus ir sudejavusius: „Sašenka!..“

Parengė Dana DOVYDAITYTĖ

➤ MOKYKLOSE

Mokslo metų pradžia

■ **Marijampolės marijonų gimnazijoje** Rugsėjo 1-osios šventė prasidėjo šv. Mišiomis arkangelo Mykolo mažojoje bazilikoje, ją pratęsė tautiška giesmė, gimnazijos himnas bei šviesūs palinkėjimai mokyklos kiemelyje.

„Prasideda didelis darbmetis. Nepasitenkinkite tik kasdieniais, buitinais sieki-

mais. Nesusmulkėkite. Tebūna Jūsų užmojai ambicingi. Išsaugokite svajonę, kuriai verta būtų paskirti gyvenimą. Kiekvienas savyje turėkite saulę. Leiskite savajai saulei šviesti visiems...“ – visiems linkėdama gerų, kūrybingų mokslo metų rašo Marijampolės marijonų gimnazijos mokytoja **Levita Kiverienė**.

Marijonų gimnazijos Rugsėjo 1-osios šventėje (iš kairės): naujoji gimnazijos direktorė Rasa Šalaševičienė, vyskupas Juozapas Žemaitis, dr. kun. Vytautas Brilius MIC, gimnazijos direktorės pavaduotoja ugdymui Roma Raškevičienė.

Levitos Kiverienės nuotr.

Rolando Bartkaus nuotr.

■ Šią Rugsėjo 1-ąją Alytaus Jotvingių gimnazija šventė ne vien tradiciškai. Mokyklos fasadą papuošė per 40 kv. m plakatas su beveik šešių metrų skersmens krepšinio kamuoliu. Po įprastos šventinės dalies grupelė gimnazistų rungėsi, kuris greičiausiai varys krepšinio kamuolį stadiono taku.

„Dialogo“ inf.

Lietuvoje duris atvėrė pirmoji katalikiška kolegija

Šiomet savo veiklą pradėdanti VšĮ Švento Ignaco Lojolos kolegija žengia pirmuosius tvirtus žingsnius pasirinktame katalikiškajame kelyje. Kolegijos steigimo sutartį 2010 m. sausio 25 d. pasirašė Kauno Arkivyskupija, Lietuvos jėzuitų provincija ir UAB „Ortopedijos klinika“. Pirmųjų savo mokslo metų pradžią naujai įsteigta kolegija šiomet šventė kartu su Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centru, kuriam šiometė Mokslo ir žinių šventė buvo jau 67-oji.

Anot Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centro direktorės dr. Laimutės Anužienės, kolegija yra glaudžiai susijusi su profesinio rengimo centru: „suteikiame naują galimybę besimokantiems mūsų profesinėje mokykloje be didelio streso ir įtampos pereiti į kitą lygmenį ir įgyti atitinkamos studijų krypties profesinio bakalauro kvalifikacinį laipsnį“.

Šv. Ignaco Lojolos kolegijos direktorius Aivaras Anužis teigia, kad ateityje bus siekiama dar glaudesnio bendradarbiavimo su Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centru. „Visų sveikatos srities mokymo programų mokiniai, kurie mokosi profesinio rengimo centre, gali tęsti studijas kolegijoje, ir jos sutrumpėja vienais metais. Šiomet į kolegiją įstojo pirmieji Ortopedijos technologijos studentai, kitais metais tikimės pakviesti mokyti Išvaizdos stiliaus dizaino, Socialinės veiklos bei Kurorto verslo vadybos studijų programas“, – ateities perspektyvomis pasidalino kolegijos direktorius.

Rugsėjo 1-ąją Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centro kiemyje susirinkusiems mokiniams skambėjo sveikinimo žodžiai, buvo pristatyti kolegijos, profesinio centro skyrių vedė-

■ Iškilminga Šv. Ignaco Lojolos kolegijos ir Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centro eiseną į Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčią

jai, administracijos darbuotojai, pavaduotojai, kurie lydės mokinius visus ateinančius metus. Šiomet Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centro iškilmingoje eisenoje į Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčią dalyvavo ir Šv. Ignaco Lojolos kolegijos studentai, kurie iškilmingai nešė ir kauniečiams pristatė naujos mokyimo institucijos Kaune vėliavą.

Dvasininkai ir valdžios atstovai sveikino bendruomenes

Į Šv. Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčią susirinkusias Kauno paslau-

gų verslo darbuotojų profesinio rengimo centro bei Šv. Ignaco Lojolos kolegijos bendruomenes sveikino garbūs dvasininkai ir svečiai. Šv. Mišias celebravo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, jis visiems mokytojams bei dėstytojams linkėjo šviesti savo pavyzdžiu, sugebėti uždegti jaunos žmonės tobulėti ne tik būsimoj profesijoje, bet ir dvasioje: „Drauge studijuokite, melskitės, tam jūs turėsite pakankamai geras sąlygas. Drauge gilindami savo tikėjimo žinias, bandykite augti, tapkite ištikimaisiais tiesai bei gėriui.“

Kartu su arkivyskupu metropolitu S.Tamkevičiumi SJ šv. Mišių aukoje dalyvavo ir vyskupas emeritas Juozapas Preikšas, Kaišiadorių Vyskupijos ordinaras, vyskupas Juozapas Matulaitis, Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijolas kun. Gintaras Vitkus SJ bei kiti Jėzuitų bažnyčios kunigai.

Sveikinimo žodį susirinkusiems tarė ir gerbiamos LR Seimo narės Dalia Teišerskytė bei Vincė Vaidevutė Margevičienė. „Aš didžiuojuosi, kad man šiandieną tenka garbė būti kartu su jumis, išklausti karališką homiliją, klausytis gražių skambesiu šioje bažnyčioje. Kolegijos įsteigimas – tai labai stipraus ir tvirto polio įkailimas valstybei stiprinti, o valstybė stipri, kada stiprūs joje gyvenantys žmonės, kurie tvirtai įsitikinę, kad tik mokslas lems valstybės pažangą“, – didelės sėkmės kelyje į mokslą ir valstybės pamatų stiprinimą linkėjo V.V.Margevičienė.

Seimo narė D.Teišerskytė kvietė visus dalintis šiluma ir meile: „Mylėkite vieni

kitus – tai yra jūsų ir mūsų auksas. Branginkite vieni kitus ir džiaukitės kiekvieną vakarą tuo auksu bei dalinkitės juo su šalia esančiais.“

Šv. Mišių metu buvo pašventintos Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centro bei Šv. Ignaco Lojolos kolegijos vėliavos bei kolegijos regalijos. Priėmęs regalias inauguruotasis Šv. Ignaco Lojolos kolegijos direktorius A.Anužis dėkojo ganytojams už šventą mišių auką, suteiktą pasitikėjimą ir pagerbė kolegijos steigėjus – UAB „Ortopedijos klinika“ direktorę Danutę Maurušaitienę, Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijolą kun. G.Vitkų SJ, Kauno arkivyskupą metropolitą S.Tamkevičių SJ – kaip pagarbos ženklą įteikdamas jiems kolegijos simbolikos pažymėjimus.

Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centro direktorė dr. L.Anužienė dėkojo Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Andriui Kubiliui, švietimo ir mokslo ministrui Gintarui Steponavičiui, Seimo narėms V.V.Margevičienėi, D.Teišerskytei bei kitiems valdžios atstovams už palaikymą ir paramą kuriant pirmąją Lietuvoje katalikišką kolegiją. Iš profesinio mokymo lygmens išaugusi kolegija mokiniams ir studentams sudaro palankias galimybes siekti kolegijinio mokslo, įgyti kokybišką išsilavinimą, ugdat katalikiškas vertybes ir puoselėjant lietuvišką bendruomeniškumą.

Raimonda JONUŠKIENĖ

s.

■ Šv. Ignaco Lojolos kolegijos direktoriaus Aivaro Anužio sveikinimo ir padėkos žodis

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telena@takas.lt

www.dialogas.com

Redaktorė Lizeta Lozuraitytė: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas Vytautas Strazdas: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė Lina Paragytė: korektura@dialogas.com
Maketuotojas Donatas Ivoška: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė Rasa Krilavičiūtė: buhalterija@dialogas.com
Administratorė Jurgita Mažeikaitė: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitomoji sąskaita LT72 70440 60001118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone.
Už reklamos ir skelbimų turinį redakcija neatsako.
Rankraščiai nerecenzuojami ir negražinami.
Kopijuoti ar platinti savitiraštyje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIJA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS REMIMO FONDAS Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. l. Tir. 2011 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392-1916

PRO MEMORIA

Genovaitė Dargužienė

1956 04 14 – 2011 09 01

2011 metų rugsėjo 1 dieną po sunkios ligos mirė Šiaulių „Romuvos“ gimnazijos matematikos mokytoja metodininkė Genovaitė Dargužienė.

Atrodo, kad Mokytojai išeiti likimas tyčia parinko tokią dieną. Juk daugiau nei 30 metų ji rugsėjį pasitikdavo stovėdama prieš klasę, su gėlėmis, šypsodamasi, nes mylėjo vaikus, į kiekvieną žvelgė kaip į vienintelę ir nepakartojamą asmenybę ir tikėjo kiekvieno galimybėmis pasiekti savo tikslą.

Pati mokytoja mokyklą pradėjo lankyti Vilniuje, vėliau, tėvams persikėlus į Šiaulius, mokėsi šio miesto 10-ojoje vidurinėje, nuo 1974 metų – Šiaulių pedagoginiame institute, Matematikos-fizikos fakultete. 1977 me-

tais sukūrė šeimą, kartu su vyru Sauliumi Dargužu užaugino talentingus vaikus – dukrą ir sūnų. Baigusi institutą dirbo matematikos mokytoja Šiaulių 16-ojoje vidurinėje mokykloje (dabar „Saulėtekio“ gimnazija), nuo 1988 metų – „Romuvos“ vidurinėje, vėliau – to paties pavadinimo gimnazijoje. Būtent ji ir pasiūlė savo mokyklą pavadinti „Romuva“, nes nuoširdžiai tikėjo, kad mokykla – tai šventovė.

Tai buvo Mokytoja iš pašaukimo, be galo mylima mokinių, gerbiama kolegų. Ji yra dirbusi miesto matematikos metodinio būrelio pirmininke, ilgus metus vadovavo mokyklos matematikų metodinei grupei, nuolat dalinosi savo darbo patirtimi, parengė daug olimpiadininkų. Net sunkiai sirgdama, G.Dargužienė troško dirbti, būti naudinga, kai tik galėdavo, aplankydavo gimnaziją, domėjosi naujovėmis, kūrė planus, svajėjo apie darbą su vaikais savo kabinete. Mylėjo gyvenimą, narsiai grūmėsi su liga.

Bendradarbiai ją prisimena kaip originalių idėjų autorę, visada rasdavusią racionalius sprendimus, atsakingą, darbščią, kūrybingą, geranorišką, teisingą, visados laikė ir laikys ją drąsaus ir tolerantiško žmogaus pavyzdžiu.

Gimnazijos kolektyvas lenkia galvas prieš šviesaus atminimo Mokytoją ir reiškia nuoširdžią užuojautą jos artimiesiems.

Šiaulių „Romuvos“ gimnazijos bendruomenė

PRO MEMORIA

Elvyra Bandzevičienė

2011 metų rugsėjo 5-ąją likimas užvertė Elektrėnų pagrindinės mokyklos direktorės Elvyros Bandzevičienės paskutinį gyvenimo puslapį. Elektrėnų krašto žmonės neteko puikaus žmogaus, mokytojo, įstaigos vadovo.

E.Bandzevičienės gyvenimo kelio pradžia – Kibučių kaimas Kaišiadorių rajone. Gamtos grožis ir kaimo ramybė suformavo velionės charakterį. Ji buvo paprasta, nuoširdi ir be galo darbšti. Anksti neteko tėvų, todėl baigusi Mijaugonių (Kaišiadorių r.) aštuonmetę mokyklą ji pasirinko pedagogės kelią – įstojo į Kapsuko O.Sukackienės pedagoginę mokyklą (dabar Marijampolės pedagoginė mokykla). Ten baigė ir vidurinę. Pasirinkimas jos nenuvylė ir ji tęsė mokslus Šiaulių pedagoginiame institute (dabar Šiaulių universitetas). Įgijusi pradinio mokymo metodikos ir pedagogikos specialybę 1980 m. rugsėjo 1 d. pradėjo dirbti Trakų 2-ojoje vidurinėje mokykloje pradinį klasių mokytoja, o 1991 m.

rugsėjo 1-ąją pasitiko Elektrėnų pradinė mokykloje. Jau po metų ji tapo direktoriaus pavaduotoja ugdymui. Elvyra Bandzevičienė visada troško žinių, kartu su mokytojais mokėsi ir tobulėjo. 1999 m. jai suteikta mokytojos metodininkės kvalifikacinė kategorija, o 1995 m. – II vadybinė kategorija.

2000 m. gegužės 3 d. Elvyra Bandzevičienė tapo Elektrėnų pradinės mokyklos direktore. Visą savo gyvenimą paaukojo mokyklai. Ji subūrė aukštos kvalifikacijos, darbštų ir atsakingą mokytojų kolektyvą. E.Bandzevičienė jautė stiprų poreikį plėsti ir gilinti profesines žinias, nuolat dalyvavo Elektrėnų savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sudarytose darbo grupėse, nagrinėjančiose įvairius švietimo klausimus, turėjo vadovų atestacijos eksperto kvalifikacinę kategoriją, dalyvavo su mokyklos kolektyvu projekto „Besimokančių mokyklų tinklai“ programoje.

Džiaugiamės, kad teko dirbti su puikiu, profesionaliu, nuoširdžiu ir įdomiu Žmogumi, kuris mokėjo bendrauti, išklausti ir padėti. Tokia ji buvo. Kiekvienai veiklai ji atiduodavo visą save.

Pagrindinės Elvyros Bandzevičienės gyvenimo vertybės – mokykla ir dukra, kurią, anksti netekusi vyro, viena užaugino, išauklėjo, išmokė. Nuoširdi užuojauta dukrai, kurią Elvyra labai mylėjo.

Jai nebuvo lemta įgyvendinti visų darbų ir svajonių, nuveikti tiek, kiek ji norėjo ir sugebėjo. Jos jau nebėra. Liko šviesaus, stropaus ir atsakingo Žmogaus atminimas. Jos mums labai trūks.

Elektrėnų pradinės mokyklos bendruomenė, draugai ir bendradarbiai

Mirus Elvyrai BANDZEVIČIENEI, Elektrėnų pradinės mokyklos direktorei, užjaučiame šeimą, artimuosius, draugus.

Lietuvos iniciatyvių mokyklų klubo taryba

Žmogaus gyvenimas kaip žvakė. Kol jinai dega, šilta, šviesu ir jauku aplink esantiems. Elektrėnų pradinės mokyklos direktorė Elvyra BANDZEVIČIENĖ stipria šviesa degė nacionalinio projekto „Besimokančių mokyklų tinklai“ BMT1 ir BMT2 tinkluose.

Žvakės šviesai užgesus, projekto ekspertai ir koordinatoriai nuoširdžiai užjaučia Elektrėnų pradinės mokyklos direktorės Elvyros Bandzevičienės artimuosius.

RENGINIAI

Atgal į SSSR: ekskursija sovietiniame bunkeryje

Sovietiniame bunkeryje Nemenčinės miškuose (Vilniaus r.) jau antrus metus vyksta spektakliai „1984. Išgyvenimo drama“. Projektas sulaukė didžiulio Vakarų žiniasklaidos dėmesio – apie spektaklį, kaip keisčiausią Europos turistinę atrakciją, rašė pagrindiniai Europos dienraščiai, reportažus rengė didžiosios TV kompanijos. Tačiau daugeliui Lietuvos žiūrovų spektaklis, kuriame tenka tapti beteisiais SSSR piliečiais ir besąlygiškai paklusti pareigūnų komandoms, atrodo pernelyg bauginantis.

Silpnusių nervų publikai organizatoriai siūlo ne tiek bauginantį variantą – valandos trukmės ekskursiją sovietiniame bunkeryje. Ekskursijos metu dalyviai lieka savimi ir nesutinka sovietinių pareigūnų. Ekskursiją veda žmogus, prižiūrėjęs bunkerio statybą ir gyvenęs jo teritorijoje nuo

pat 1983-ųjų. Apsivilkę sovietines šimta-siūles, dalyviai nusileidžia į 3000 kvadratinį metrų dydžio dviejų aukštų požeminį statinį, į kurį atominio karo su JAV atveju turėjo būti perkelta LRT. Būtent šį bunkerį pirmiausia okupavo sovietiniai omonininkai prieš šturmuodami Vilniaus televizijos bokštą 1991-ųjų sausio 13-ąją.

Prieš nusileidžiant į 5 metrų gylį ekskursijos dalyviams papasakojama bunkerio istorija. Einantieji bunkerio labirintais pamato autentišką 1984-ųjų tikrovę: čia įrengtas Lenino kambarys, civilinės saugos kabinetai, sovietinės parduotuvės: vienos – paprastiesiems piliečiams, kitos – užsieniečiams. Čia niūrūs KGB tardymo kabinetai ir izoliatoriai, blai-vykla ir medicinos kabinetas. Atokvėpiui – valgykla, kur skambant anų laikų šlageriams ekskursijos dalyviai pavaišiami sovietiniais pavakariais.

Skirtingai nuo tebevykstančių išgyvenimo dramų, ekskursijos metu dalyviams leidžiama fotografuoti ir filmuoti. Ekskursijose nerekomenduojame dalyvauti asmenims, sergantiems klaustrofobija, taip pat vaikams, jaunesniems nei 12 metų.

Daugiau informacijos – sovietbunker.com. „Dialogo“ inf.

Įspūdžiai iš kursų Kembridže

■ Kaišiadorių r. Žaslių pagrindinės mokyklos pradinį klasių mokytoja Odilija Juzukonienė šį rugpjūtį tobulinosi Kembridže, Homertono koledže.

„Anglų kalbos pradinį klasių mokinius mokau jau kelis metus, nuolatos dalyvauju įvairiuose seminaruose, tačiau labai norėjau patobulinti savo žinias būtent Didžiojoje Britanijoje“, – rašo „Dialogui“ Kaišiadorių r. Žaslių pagrindinės mokyklos pradinį klasių mokytoja Odilija Juzukonienė. Šį rugpjūtį pedagogei pasisekė savo norą įgyvendinti – ji dalyvavo mokytojų tobulinimo kursuose Kembridže, Homertono koledže. „Užsiėmimų metu daug diskutavome apie įvairius mokymo metodus, dirbome poromis, grupėse, pristatinėjome savo sukurtas trumpas istorijas, adaptavome ir inscenizavome pasakas, dainavome vaikiškas daineles, sprendėme kryžiažodžius, sudarinėjome sąvokų žemėlapius, žodžių piramides, žaidėme pedagoginius žaidimus, skirtus tarimui, klausymui tobulinti naudojant IKT. Kursų metu išgirdau nemažai naujų idėjų ir būdų, kaip pagyvinti mokymosi procesą. Pranešimus apie tarimo tobulinimą, anglų kalbos gramatiką skaitė ir savo patirtimi dalijosi žymūs konsultantai“, – įspūdžiais iš Kembridžo dalijasi O.Juzukonienė.

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS MOKYKLOS

„Atžalyno“ vidurinė, Telšiai
„Romuvos“ gimnazija, Šiauliai
„Saulėtekio“ gimnazija, Šiauliai
Akademiko Adolfo Jucio pagrindinė, Plungė
Elektrėnų pradinė, Elektrėnai
Gedminų pagrindinė, Klaipėda
Gražiškių gimnazija, Vilkaviškio r.
Jotvingių gimnazija, Alytus
Karoliniškių gimnazija, Vilnius
Licėjus, Vilnius
Lukiškių vidurinė, Vilnius

Marijonų gimnazija, Marijampolė
Mstislavo Dobužinskio vidurinė, Vilnius
Pajėšmenų pagrindinė, Pasvalio r.
Priekulės levos Simonaitytės gimnazija, Klaipėdos r.
Putinų gimnazija, Alytus
R.Žigaičio menų, Kazlų Rūda
Šateikių pagrindinė, Plungės r.
Šv. Kristoforo gimnazija, Vilnius
Užupio vidurinė, Ukmergė
Žaslių pagrindinė, Kaišiadorių r.
Želvos vidurinė, Ukmergės r.

MokytojoDarbas.lt
pedagogų darbo skelbimai iš visos Lietuvos

UAB "Bolderaja Serviss" jau 10 metų Lietuvoje džiaugiasi sėkmingai dirbdama kartu su Jumis. Šia proga siūlome įsigyti baldus už ypač patrauklią kainą!

Art. 1090 169.-

Art. 1090+11 215.-

Art. 1090+12 259.-

Art. 1080 125.-

Art. 1081 159.-

Art. 1086 199.-

Art. 2024+2044 289.-

Osvalds 129.-

Art. 2046+2024+2026 449.-

Art. 2040 99.-

Moritz 119.-

Seven 55.-

Iso 55.-

SK-4 49.-

Apollo 159.-

Žalia magnetinė lenta 240x140 cm 460.-

Art. SK-2 105.-

Art. SK-1 100.-

Art. SK-3 70.-

FOTOAKIMIRKA

Zitos Šiogerienės nuotr.

UAB „Bolderaja serviss“, Vilniaus rajonas, Bukiškis WWW.BOLDERAJA-BALDAI.LT
 mob. tel; +370 620 48846; fax; 8 5 2761413, El-paštas giedrius@bolderaja-baldai.lt

Siūlome 3 variantus – rinkitės Jums patogiausią!

I. Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

- Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

- » pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
- » 3 mėn. – 47,97 Lt,
- » 1 mėn. – 15,99 Lt.

II. Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

- Elektroninės versijos prenumerata iki 50% pigesnė.
- Prie aktualiausios švietimo informacijos bei kitos „Dialogo“ medžiagos galėsite prieiti visada – bet kurioje pasaulio vietoje bet kuriuo paros metu, kur yra kompiuteris ir interneto ryšys.

Prenumeratos kaina:

- » pusei metų (6 mėn.) – 52,77 Lt,
- » 3 mėn. – 29,74 Lt,
- » 1 mėn. – 10,00 Lt.

III. Tinklapis – dialogas.com

www.dialogas.com – nuomonių ringas

- Švietimo aktualijos
- Straipsnių fragmentai
- Internetinė apklausa
- Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jus dominančią informaciją.